

ΤΕΛΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ MACC BAM

Measures to Accelerate the Mediterranean Business Angel Market - MACC BAM

Μέτρα για την επιτάχυνση της αγοράς των
Επιχειρηματικών Αγγέλων στην περιοχή της Μεσογείου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
ΓΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΡΓΟΥ	7
ΕΤΑΙΡΟΙ	8
ΕΤΕΑΝ ΑΕ	8
BIC Αττικής	8
Chambre de Commerce et d'Industrie Marseille Provence	9
Chambre de Commerce et d'Industrie de la Drôme	10
Finlombarda S.p.A.	10
Provincia di Milano	10
Exemplas Holdings Limited	11
ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ	12
ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ ΚΑΙ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ	14
Ανάλυση των εφαρμοζόμενων καλών πρακτικών για την εξεύρεση βιώσιμων μέτρων και προοπτικών ενδυνάμωσης της αγοράς των ΕΑ στην περιοχή της Μεσογείου	14
Σχεδιασμός και εφαρμογή μηχανισμού ενίσχυσης του θεσμού των ΕΑ στο χώρο της Μεσογείου	15
Μέτρα για την επιτάχυνση της αγοράς ΕΑ στην περιοχή της Μεσογείου	21
ΣΧΕΔΙΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗΣ	26
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	28

ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΙΑ

ΕΕ: Ευρωπαϊκή Ένωση

ΜΑCC ΒΑΜ: Μέτρα για την επιτάχυνση της αγοράς των Επιχειρηματικών Αγγέλων στην περιοχή της Μεσογείου

ΕΑ: Επιχειρηματικοί Άγγελοι

ΔΕΑ: Δίκτυο Επιχειρηματικών Αγγέλων

ΜΒΑSCs: Κέντρα Υποστήριξης Επιχειρηματικών Αγγέλων

ΜΜΕ: Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις

ΚΕΣ: Κεφάλαια Επιχειρηματικών Συμμετοχών

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το έργο MACC BAM Μέτρα για την επιτάχυνση της αγοράς των επιχειρηματικών αγγέλων στην περιοχή της Μεσογείου το οποίο συγχρηματοδοτήθηκε από Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης υλοποιήθηκε από οκτώ (8) εταιρίες που εκπροσωπούν τέσσερις (4) χώρες: Ελλάδα, Ιταλία, Γαλλία, Ηνωμένο Βασίλειο.

Η παρούσα συνοπτική έκθεση μαζί με το επισυναπτόμενο CD-ROM αποτελεί την τελική έκδοση παρουσίασης των αποτελεσμάτων του έργου «Measures to accelerate the Mediterranean Business Angels Market (Μέτρα για την επιτάχυνση της αγοράς των Επιχειρηματικών Αγγέλων στην περιοχή της Μεσογείου)-MACC BAM».

Περιλαμβάνει το σύνολο των μελετών και των δραστηριοτήτων που ολοκληρώθηκαν από τους εταιρίες του έργου, καθώς και των προϊόντων που παραδόθηκαν κατά τη διάρκεια υλοποίησής του, και αποσκοπεί στη διάχυση των προαναφερθέντων προς όλους τους ενδιαφερόμενους και το ευρύ κοινό.

Συνιστά μια απόπειρα σύντομης περιγραφής της δομής και των αποτελεσμάτων του έργου και ταυτόχρονα λειτουργεί ως οδηγός χρήσης του CD-ROM, το οποίο περιέχει τις μελέτες του έργου ανά πακέτο εργασίας, όπως αυτά περιγράφονται συνοπτικά στη συνέχεια. Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να σημειωθεί ότι ορισμένα πακέτα εργασίας δεν έχουν ως τελικό προϊόν μελέτες (π.χ. δημοσιότητα, διαχείριση έργου).

Πιο συγκεκριμένα, το έργο MACC BAM απαρτίζεται από τα κάτωθι πακέτα εργασίας:

Δημοσιότητα

Το πακέτο εργασίας που αφορά στη δημοσιότητα επιδιώκει τη διάχυση των στόχων και των πιλοτικών εφαρμογών του έργου μέσω ενός προγράμματος δημοσιότητας καθώς και ενός σχεδίου κεφαλαιοποίησης, με σκοπό τη διοργάνωση δραστηριοτήτων όπως ημερίδες (workshops), συνέδρια, εκδηλώσεις για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και άλλες δράσεις δημοσιότητας.

Διαχείριση έργου

Το εν λόγω κομμάτι αφορά στη δημιουργία και εφαρμογή ενός αποτελεσματικού συστήματος διαχείρισης του έργου, στη λειτουργία Συντονιστικής Επιτροπής, στην

πραγματοποίηση συναντήσεων ομάδων εργασίας, στην προετοιμασία δημοσιονομικών εκθέσεων και εκθέσεων προόδου, στον οικονομικό έλεγχο των δαπανών και στην εξωτερική αξιολόγηση του έργου.

Ανάλυση των εφαρμοζόμενων καλών πρακτικών για την εξεύρεση βιώσιμων μέτρων και προοπτικών ενδυνάμωσης της αγοράς των Επιχειρηματικών Αγγέλων στην περιοχή της Μεσογείου

Οι δράσεις του τρίτου πακέτου επικεντρώνονται στην ενδελεχή διάγνωση της παρούσας κατάστασης της αγοράς των Επιχειρηματικών Αγγέλων (EA) στο Μεσογειακό χώρο και στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ). Η έρευνα επιτρέπει την κριτική επισκόπηση καλών μηχανισμών και εργαλείων επιχειρηματικής ευφυΐας και παρέχει τα απαραίτητα δεδομένα για την ανάλυση των αποτελεσματικών μέτρων που απαιτούνται για την ενδυνάμωση του θεσμού των EA και των Δικτύων τους (ΔΕΑ) στην περιοχή της Μεσογείου.

Σχεδιασμός και εφαρμογή Μηχανισμού Ενίσχυσης των EA στο χώρο της Μεσογείου

Κύριος στόχος του τέταρτου πακέτου εργασίας αποτελεί η ανάπτυξη ενός Μηχανισμού Ενίσχυσης του θεσμού των EA, στα πλαίσια του οποίου δημιουργήθηκαν Κέντρα Υποστήριξης των EA (MED Business Angel Support Centers-MBASCs) και τα δίκτυά τους. Ο ρόλος των MBASCs είναι καταλυτικής σημασίας για την ενίσχυση της δραστηριότητας των EA.

Μέτρα για την επιτάχυνση της αγοράς EA στην περιοχή της Μεσογείου

Στα πλαίσια του έργου MACC BAM, το πακέτο αυτό εστιάζει στη διοργάνωση Επενδυτικών Φόρουμ και Συνεδρίων με σκοπό να καλλιεργηθεί πρόσφορο έδαφος για δικτύωση και περαιτέρω συνεργασία μεταξύ των συμμετεχόντων, δηλαδή κυρίως EA, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) και θεσμικών φορέων. Εκτός από την φιλοξενία συνεδρίων, επιδιώκεται η ενίσχυση του επιχειρηματικού κλίματος και της δραστηριότητας του θεσμού των EA και των δικτύων τους μέσω της υποβολής προτάσεων πολιτικής, οι οποίες βασίζονται στις εμπειρίες και τα αποτελέσματα που αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια εκτέλεσης των πιλοτικών δραστηριοτήτων του προγράμματος.

ΓΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΡΓΟΥ

Το έργο MACC BAM ξεκίνησε το 2009 και ολοκληρώθηκε το Σεπτέμβριο του 2012. Σκοπός του είναι η οικοδόμηση ενός συνεκτικού πλαισίου για το σχεδιασμό και την υλοποίηση ενιαίων, βιώσιμων μέτρων ανάπτυξης της αγοράς των ΕΑ στην περιοχή της Μεσογείου.

Το πρόγραμμα MED αποτελεί ιδανικό εργαλείο για την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των εταιρών που απαρτίζουν την κοινοπραξία υλοποίησης του έργου, οι οποίοι διαθέτουν αποδεδειγμένη εμπειρία και έχουν πραγματοποιήσει εκτεταμένες δράσεις εγκαθίδρυσης και ενίσχυσης Δικτύων Επιχειρηματικών Αγγέλων (ΔΕΑ).

Το γεγονός ότι τα εν λόγω δίκτυα στην περιοχή της Μεσογείου έχουν κατακερματιστεί, κατέστησε την υλοποίηση του έργου αναγκαιότητα. Ως εκ τούτου, βασικός στόχος του έργου είναι η ενδυνάμωση των οργανισμών που δύνανται να υποστηρίξουν τη δημιουργία και την αξιοποίηση ΔΕΑ.

Επιπρόσθετα, επιδίωξη των εταιρών της κοινοπραξίας είναι αφενός η προώθηση και ενίσχυση μέτρων, στο πλαίσιο ενός Μεσογειακού ΔΕΑ, μεταξύ των χωρών και των περιοχών που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα MED, και αφετέρου η αξιολόγηση των υφιστάμενων πολιτικών στην ίδια περιοχή αναφορικά με την υποστήριξη των ΔΕΑ.

Υπό το πρίσμα αυτό, η παγίωση συμπράξεων μεταξύ οργανισμών που ενδιαφέρονται για τον σχηματισμό ΔΕΑ και η υλοποίηση στοχευμένων δράσεων θα συμβάλλουν στην ανάπτυξη και υλοποίηση συνεπών και καινοτόμων πολιτικών οικονομικής ανάπτυξης που θα οδηγήσουν, με τη σειρά τους, σε διάχυση νέων συνεργασιών σε διακρατικό επίπεδο.

Η κοινοπραξία του έργου έχει σχεδιάσει τα πακέτα εργασίας με τέτοιο τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η ανάπτυξη μίας ολιστικής προσέγγισης του θέματος καθώς και των αναγκαίων εργαλείων για την εδραίωση αποτελεσματικών μέτρων προς την κατεύθυνση επιτάχυνσης της ανάπτυξης των ΔΕΑ στην περιοχή της Μεσογείου.

ΕΤΑΙΡΟΙ

Συντονιστής του έργου MACC BAM μέχρι και τα τέλη Φεβρουαρίου 2012 ήταν ο Ελληνικός Οργανισμός Μικρών-Μεσαίων Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας (ΕΟΜΜΕΧ). Όμως, μετά τη συγχώνευση του Οργανισμού δι' απορροφήσεως από την ΕΤΕΑΝ ΑΕ, η δεύτερη ανέλαβε το συντονιστικό ρόλο του έργου από τον Μάρτιο του 2012 έως και την ολοκλήρωσή του.

ΕΤΕΑΝ ΑΕ

Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης, Ξενίας 24, 115 28 Αθήνα (www.etean.com.gr)

Το Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης με τον ειδικό τίτλο ΕΤΕΑΝ ΑΕ συστάθηκε με το Νόμο 3912/2011 (ΦΕΚ Α'17/17.2.2011), με αρχικό μετοχικό κεφάλαιο 1,7 δις ευρώ, εκ των οποίων 1,5 δις ευρώ αποτελούν ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου και περίπου 213 εκατ. ευρώ μετρητά. Η ΕΤΕΑΝ ΑΕ αποτελεί τον καθολικό διάδοχο του Ταμείου Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων (ΤΕΜΠΜΕ ΑΕ).

Η ΕΤΕΑΝ ΑΕ διευκολύνει την πρόσβαση σε χρηματοδότηση των ΜΜΕ με υφιστάμενα και νέα χρηματοδοτικά προϊόντα, όπως δάνεια, εγγυήσεις, αντεγγυήσεις, καλύπτοντας το κενό που υπάρχει στην ελληνική αγορά και παρέχοντας την απαραίτητη υποστήριξη σε ΜΜΕ όλων των τομέων της οικονομίας. Επίσης, διαχειρίζεται κεφάλαια προς όφελος των επιχειρήσεων μέσω συγχρηματοδοτήσεων και άλλων συνεργειών.

Η ΕΤΕΑΝ ΑΕ λειτουργεί ως συμπληρωματικό μέσο της χρηματοπιστωτικής και χρηματοδοτικής αγοράς λαμβάνοντας υπόψη τις υπό διαμόρφωση νέες οικονομικές συνθήκες, καθώς και την πολιτική και φιλοσοφία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που επιθυμεί την προώθηση ανακυκλούμενων (revolving) χρηματοοικονομικών προϊόντων.

Παράλληλα, το Ταμείο προσφέρει μια σειρά κατάλληλων υπηρεσιών που ανταποκρίνονται στις ανάγκες της ελληνικής αγοράς και των επιχειρήσεων, όπως:

- a) Παροχή εγγυήσεων ή αντεγγυήσεων προς όφελος των ΜΜΕ.
- β) Διαχείριση Ταμείων Χαρτοφυλακίου (Ταμείο Επιχειρηματικότητας, Ταμείο Εξοικονομώ κατ' Οίκον, Ταμείο Αλιείας), τα οποία προσφέρουν ανακυκλούμενα χρηματοοικονομικά προϊόντα στις ΜΜΕ μέσω νέων μέσων χρηματοοικονομικής τεχνικής.

Συνολικά, οι στόχοι της ΕΤΕΑΝ ΑΕ συνοψίζονται ως εξής:

- Καλύτερη πρόσβαση των ΜΜΕ (υπό σύσταση, νεοϊδρυόμενων και υφιστάμενων) που προέρχονται και από τους τρεις τομείς της οικονομίας (πρωτογενή, δευτερογενή, τριτογενή) σε πληθώρα μορφών χρηματοδότησης.
- Προώθηση της επιχειρηματικότητας και της χρηματοδότησης νέων, καινοτόμων και ανταγωνιστικών επιχειρήσεων.
- Διευκόλυνση των ΜΜΕ στην εύρεση χρηματοδότησης των δραστηριοτήτων τους (π.χ. βελτίωση ανταγωνιστικότητας, αναβάθμιση οργανωτικού και τεχνολογικού εκσυγχρονισμού).
- Προώθηση της κοινωνικής οικονομίας και της κοινωνικής επιχειρηματικότητας.
- Συνεπένδυση των ποσών που διαχειρίζεται η Εταιρεία ή προώθηση της συμμετοχής της σε επενδυτικά ταμεία, μέσα χρηματοοικονομικής τεχνικής ή επενδυτικά σχήματα (συμπεριλαμβανομένων των συμβάσεων παραχώρησης και των συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα).

BIC Αττικής

Κέντρο Επιχείρησης και Καινοτομίας Αττικής (BIC Αττικής), Δραγατσάνιου 6, 105 59 Αθήνα (www.bicofattika.gr)

Το Κέντρο Επιχείρησης και Καινοτομίας Αττικής ή BIC Αττικής αποτελεί πλήρες μέλος του Ευρωπαϊκού Δικτύου των BICs (Business & Innovation Centers). Ως μη κερδοσκοπική εταιρεία και μη - κυβερνητικός οργανισμός προσφέρει συμβουλευτικές υπηρεσίες

σε ιδιωτικές εταιρείες, τοπικές αρχές και φορείς του δημόσιου τομέα προκειμένου να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα και η αποτελεσματικότητά τους στην αγορά.

Επιπροσθέτως, υποστηρίζει τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων παρέχοντας ένα πλήρες φάσμα συμβουλευτικών υπηρεσιών που εγγυάται την υγιή ανάπτυξή τους. Με υπευθυνότητα και αξιοπιστία, το BIC αναλαμβάνει τον επιχειρηματικό σχεδιασμό, την τεχνολογική υποστήριξη, την πρόσβαση σε χρηματοδοτικές πηγές, την αναζήτηση νέων εταίρων στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, την οργάνωση δράσεων μάρκετινγκ και δημοσιότητας, την κατάρτιση προσωπικού, καθώς και άλλες ενέργειες τεχνικής στήριξης των επιχειρήσεων και των φορέων που αναζητούν μια δημιουργικότερη πορεία.

Τέλος, το BIC Αττικής συμμετέχει, υλοποιεί και διαχειρίζεται εθνικά και ευρωπαϊκά προγράμματα που στοχεύουν στη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, την προώθηση της έρευνας και της τεχνολογίας, και γενικότερα την ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης.

Chambre de Commerce et d'Industrie Marseille Provence - CCIMP

Chambre de Commerce et d'Industrie Marseille Provence-CCIMP (Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο της Επαρχίας της Μασσαλίας), Palais De La Bourse, BP 21856, 132 21 Μασσαλία CEDEX 02, Γαλλία (www.ccimp.com)

Με ημερομηνία ίδρυσης την 5^η Αυγούστου του 1599, το Chambre de Commerce et d'Industrie Marseille Provence (CCIMP) αποτελεί το παλαιότερο στον κόσμο. Το παρελθόν του καθίσταται η θεμέλιος λίθος της νεοτερικότητάς του: επί τέσσερις αιώνες το CCIMP είναι αφοσιωμένο στις ανάγκες των πελατών του- την τοπική επιχειρηματική κοινότητα -και ως δημόσιος φορέας αντιπροσωπεύει στις εθνικές αρχές τα γενικά συμφέροντα των εμπόρων λιανικής πώλησης, των τοπικών βιομηχανιών και του τοπικού τομέα των υπηρεσιών.

Είναι ένα ανεξάρτητο think-tank που επικεντρώνεται στην υλοποίηση νέων έργων. Έχοντας βαθιές ρίζες στον κόσμο των επιχειρήσεων, το CCIMP είναι η φωνή της επιχειρηματικότητας προτάσσοντας τις ιδέες του σε όλους τους τομείς που συνδέονται με την οικονομική και τοπική ανάπτυξη, την απασχόληση και τις επιδόσεις των επιχειρήσεων. Επίσης, συνεργάζεται με πολλούς οργανισμούς σε περιφερειακό, εθνικό ή διεθνές επίπεδο.

Μεταξύ των υπηρεσιών που παρέχει περιλαμβάνονται η συμβουλευτική υποστήριξη των επιχειρηματιών για την είσοδό τους σε ξένες αγορές αλλά και για την προετοιμασία και σύνταξη επιχειρηματικών σχεδίων, η γενικότερη τεχνική υποστήριξη κλπ.

Οι υπηρεσίες αυτές προσφέρονται δωρεάν ή επί πληρωμή και παρέχονται είτε σε ατομική είτε σε συλλογική βάση (μέσω διοργάνωσης σεμιναρίων, εμπορικών εκθέσεων, εμπορικών αποστολών, συνεδριάσεων ή παρόμοιων συγκεντρώσεων). Επιπλέον, το CCIMP ενδιαφέρεται ιδιαίτερα για την συνεχιζόμενη κατάρτιση και τη τριτοβάθμια εκπαίδευση. Δαπανά το 33% των δημοσιονομικών του πόρων για την εκπαίδευση 3000 φοιτητών που καλύπτουν τις ανάγκες των τοπικών και όχι μόνο επιχειρήσεων.

Το CCIMP δημιουργεί και διαχειρίζεται, άμεσα ή μέσω συνεργειών, την απαιτούμενη υποδομή ανάπτυξης της τοπικής οικονομίας και της επιχειρηματικής δραστηριότητας, δηλαδή επιχειρηματικά πάρκα, πλατφόρμες παροχής υπηρεσιών logistics κ.λπ. Συγκεκριμένα, χάρη στις πρωτοβουλίες του CCIMP δημιουργήθηκαν πολλές βιομηχανικές περιοχές, όπως οι Fos sur Mer, Vitrolles, Martigues, Acubagne, Gémenos, La Ciotat.

Από το 1934, το CCIMP κατέχει το franchise του αεροδρομίου της Μασσαλίας, το οποίο επισκέφτηκαν 6 εκατ. επιβάτες το έτος 2006 και αποτελεί σημαντικό τοπικό παράγοντα ανάπτυξης.

Chambre de Commerce et d'Industrie de la Drôme - CCI Drôme

Chambre de Commerce et d'Industrie de la Drôme-CCI Drôme (Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Ντρομ), 52-64 rue Barthélémy de Laffemas BP 1023, 260 10 Valence Cedex, Γαλλία (www.drome.cci.fr)

Το πρώτο ανεξάρτητο Εμπορικό Επιμελητήριο δημιουργήθηκε το 1599 στη Μασσαλία από τον Barthélemy de Laffemas υπό τη βασιλεία του Ερρίκου IV. Κατά το καθεστώς της Υπατείας το Επιμελητήριο αναδιοργανώθηκε, αλλά ήταν με το νόμο της 9ης Απριλίου του 1898 που απέκτησε προσωπικότητα και οικονομική ανεξαρτησία ως φορέας του δημοσίου.

Το 1804 η περιοχή Ντρομ βιώνει έντονα τις συνέπειες του καθεστώτος της Υπατείας και το Επιμελητήριο μετονομάζεται σε «Επιμελητήριο Τεχνών και Κατασκευών της Υπατίας». Η ουσιαστική του ανάπτυξη ξεκινά το 1870 και διακόπτεται μόνο από τις πολεμικές διαμάχες που έλαβαν χώρα στην περιοχή.

Από το 1950 και μετά το τοπικό αεροδρόμιο αποκτά όλο και μεγαλύτερη σημασία, ενώ δέκα χρόνια αργότερα (1960) τα γαλλικά Εμπορικά Επιμελητήρια στρέφονται και στις βιομηχανίες. Το 1978 χτίζεται το λιμάνι, το οποίο και εξελίσσεται σε μεγάλο κέντρο εμπορικών συναλλαγών.

Στις μέρες μας, το Chambre de Commerce et d'Industrie de la Drôme απασχολεί πάνω από 150 υπαλλήλους, ενώ πάνω από 17.700 Γάλλοι δραστηριοποιούνται στο εξωτερικό.

Την 1^η Ιανουαρίου του 2012, το CCI Drôme είχε 19.439 εγγεγραμμένα μέλη, με 2.480 εταιρείες εξ αυτών να έχουν δημιουργηθεί μόλις ένα χρόνο πριν. Αναλυτικότερα, στον τομέα της βιομηχανίας ήταν εγγεγραμμένες 4.184 επιχειρήσεις, στον τομέα των υπηρεσιών 7.825 και στον εμπορίου 7.430.

Finlombarda S.p.A.

Finlombarda S.p.A., Piazza Belgioioso 2, 20121 Μιλάνο, Ιταλία (www.finlombarda.it)

Η Finlombarda S.p.A., ως εταιρεία του δημοσίου υπό τη σκέπη της Περιφέρειας της Λομβαρδίας, αποσκοπεί στην προώθηση περιφερειακών πολιτικών οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης της Λομβαρδίας μέσω της αξιοποίησης κατάλληλων χρηματοπιστωτικών μέσων, εργαλείων μάντζμεντ καθώς και της ανάληψης πολλών άλλων πρωτοβουλιών.

Λόγω της σωστής δόμησης αλλά και της αποτελεσματικής εφαρμογής νέων και υφιστάμενων χρηματοπιστωτικών εργαλείων στην περιοχή, αξιοποιήθηκαν με εποικοδομητικό τρόπο οι 'περιφερειακές κατευθυντήριες γραμμές δράσης' - όπως αυτές εισήχθηκαν από την Finlombarda S.p.A - τόσο στον οικονομικό όσο και στον χρηματοπιστωτικό τομέα. Οι εν λόγω δράσεις αποτελούν μια άκρως εξειδικευμένη τεχνική συμβολή της εταιρείας που επικεντρώνεται σε δύο θεμελιώδεις τομείς ανάπτυξης του οικονομικού και κοινωνικού συστήματος της Λομβαρδίας, των υποδομών και των επιχειρήσεων.

Ο ιδιαίτερος ρόλος της ως γέφυρα ανάμεσα σε δημόσιο και ιδιωτικό τομέα διαφαίνεται ξεκάθαρα τόσο από την προώθηση καινοτόμων πρωτοβουλιών για την χρηματοδότηση ΜΜΕ όσο και την υλοποίηση τοπικών έργων που αφορούν τις δημόσιες υπηρεσίες και τον τομέα των υποδομών.

Provincia di Milano

Provincia di Milano (Επαρχία του Μιλάνου), Viale Jenner 24, 20159 Μιλάνο, Ιταλία (www.provincia.milano.it)

Η Provincia di Milano είναι ένας οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης της Ιταλίας στην Περιφέρεια της Λομβαρδίας και περιλαμβάνει περισσότερους από έναν δήμους (συμπεριλαμβανομένου και του Μιλάνου).

Διοικεί τη μεγαλύτερη Μητροπολιτική Περιοχή της Ιταλίας και συνάμα την πιο πυκνοκατοικημένη περιοχή της Ευρώπης. Σχεδόν 4 εκατ. πολίτες ζουν και εργάζονται μέσα σε μια έκταση μικρότερη από 2.000 τ.χλμ. Ο αριθμός αυτός αντιπροσωπεύει το 6,5% του πληθυσμού της Ιταλίας και το 41,6% του πληθυσμού της Λομβαρδίας.

Τα κύρια όργανά της είναι: **α)** ο Πρόεδρος της Provincia di Milano, ο οποίος αντιπροσωπεύει τον οργανισμό, συγκαλεί και προεδρεύει στην Εκτελεστική Επιτροπή, καθώς και επιβλέπει τις εργασίες των υπηρεσιών και την εκτέλεση όλων των πράξεων, **β)** η Εκτελεστική Επιτροπή, τα δεκαπέντε μέλη της οποίας ορίζονται από τον Πρόεδρο, ενεργώντας από κοινού για την περάτωση των διοικητικών πράξεων του οργανισμού, **γ)** το Επαρχιακό Συμβούλιο, το οποίο αποτελείται από 45 συμβούλους που εκλέγονται μαζί με τον Πρόεδρο της Επαρχίας, ως μέλος του Επαρχιακού Συμβουλίου, και αποφασίζουν για βασικές πολιτικές κατευθύνσεις της Επαρχίας, το διοικητικό έλεγχο και σχεδιασμό αλλά και την ψήφιση του προϋπολογισμού.

Η Provincia di Milano λαμβάνει μέρος σε πολλά ευρωπαϊκά έργα που αφορούν το περιβάλλον, την καινοτομία, την στήριξη των ΜΜΕ, καθώς και διάφορα άλλα καιρία κοινωνικά ζητήματα.

Exemplas Holdings Limited

Exemplas Holdings Limited, 4 Bishops Square Business Park, Hatfield, Hertfordshire, AL10 9NE, Ηνωμένο Βασίλειο (www.exemplas.com)

Ο Exemplas Holdings Limited είναι ένας μη-κερδοσκοπικός οργανισμός με γραφεία στο Χάτφιλντ (Hatfield) και στο Λονδίνο. Αποτελεί μια αστείρευτη δεξαμενή πολύτιμων υπηρεσιών που βελτιώνουν την απόδοση των επιχειρήσεων και εγγυώνται την επιτυχία τους. Αυτές περιλαμβάνουν, αναφορικά, την εταιρική ανάπτυξη, την ανάπτυξη ηγεσίας και δεξιοτήτων, την κατάρτιση των εργαζομένων, τη

διαχείριση αλλαγών στο επιχειρησιακό περιβάλλον, τη διαχείριση ποικιλομορφίας των εργαζομένων και πολλά άλλα.

Στο πέρασμα του χρόνου, ο Exemplas έχει αξιολογήσει τις ανάγκες χιλιάδων ιδιωτικών, δημόσιων και τοπικών οργανισμών - τόσο στο Ηνωμένο Βασίλειο όσο και στο εξωτερικό - προσφέροντάς τους λύσεις προσαρμοσμένες στις ανάγκες τους. Ο οργανισμός αναλαμβάνει αποκλειστικά την υλοποίηση έργων με αναμφισβήτητη προστιθέμενη αξία, αξιολογώντας την επιτυχία τους μέσω των αποτελεσμάτων που επιτυγχάνουν.

Είναι υπεύθυνος, σε συνεργασία με τρίτους, για τις υπηρεσίες 'Business Link East of England' και 'Business Link for Yorkshire', ενώ έχει διαχειριστεί σειρά δημοσίων συμβάσεων για περιφερειακούς αναπτυξιακούς φορείς, τοπικές αρχές και φορείς όπως το 'Jobcentre Plus' και το 'Learning and Skills Council'.

Σε αναγνώριση της τεχνογνωσίας και των επιτευγμάτων του, ο Exemplas έχει λάβει πλείστες διακρίσεις συμπεριλαμβανομένων:

- πιστοποίηση στο ISO 9001:2000 καθώς και στο πρότυπο «Investors in People»
- τοποθέτηση στην λίστα των 100 πιο οραματισμένων οργανισμών στο Ηνωμένο Βασίλειο (UK's 100 most visionary organisations)
- τοποθέτηση στη λίστα των 500 ευρωπαϊκών εταιρειών-κλειδιά για οικονομική ανάπτυξη (Europe's 500 key economic growth companies)
- του τίτλου «Exemplar Employer» (ως εργοδότης που προάγει την ισότητα των φύλων).

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Το έργο «Measures to Accelerate the Mediterranean Business Angel Market (Μέτρα για την Επιτάχυνση της Αγοράς των Επιχειρηματικών Αγγέλων στην Περιοχή της Μεσογείου)-MACC BAM» συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και εθνικούς πόρους, που συμμετέχουν στο πρόγραμμα MED (Άξονας 1, Στόχος 1.2).

Το έργο MACC BAM στοχεύει στα κάτωθι:

- δημιουργία μόνιμων Κέντρων Υποστήριξης ΕΑ (MBASCs) και των δικτύων τους
- εκπαίδευση του προσωπικού τους προκειμένου να αποκτήσουν την κατάλληλη γνώση για να δρουν επικουρικά στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ
- ευαισθητοποίηση των ΕΑ, των ΜΜΕ και άλλων οργανισμών πάνω στο καίριο ζήτημα δημιουργίας MBASCs
- προώθηση της συνεργασίας μεταξύ θεσμικών φορέων και ενδιαφερομένων μερών, εμπλέκοντας όλες τις σχετικές ομάδες συμφερόντων
- αξιολόγηση των πιλοτικών δραστηριοτήτων που θα αναληφθούν
- προετοιμασία ενός σχεδίου δράσης για τη βιωσιμότητα των MBASCs και των υπηρεσιών τους
- κατάθεση προτάσεων πολιτικής για την ουσιαστική ενδυνάμωση του θεσμού των ΕΑ στην περιοχή της Μεσογείου

Όλες οι παραπάνω δράσεις θα οδηγήσουν στα εξής:

- ευαισθητοποίηση του κοινού για τις δραστηριότητες των ΕΑ και των δικτύων τους
- ενεργοποίηση της υποστήριξης του δημοσίου τομέα για την ανάπτυξη δικτύων ΕΑ
- ενθάρρυνση της συμμετοχής του δημοσίου σε σχήματα συνεπένδυσης με ΕΑ
- προώθηση μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης για την επιτάχυνση της αγοράς των ΕΑ στη Μεσόγειο
- ανάπτυξη εργαλείων ελέγχου, όπως εγγυήσεις μετοχικού κεφαλαίου και έλεγχοι πιστοληπτικής ικανότητας
- εφαρμογή ενός Πιλοτικού Στρατηγικού Σχεδίου για την ανάπτυξη των ΕΑ
- δημιουργία ενός ενεργού Δικτύου Υποστήριξης ΕΑ στο χώρο της Μεσογείου

ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ ΚΑΙ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Ανάλυση των εφαρμοζόμενων καλών πρακτικών για την εξεύρεση βιώσιμων μέτρων και προοπτικών ενδυνάμωσης της αγοράς των ΕΑ στην περιοχή της Μεσογείου

Στα πλαίσια της ενέργειας αυτής αναπτύχθηκαν δραστηριότητες - όπως ο προσδιορισμός και η ανάλυση βιώσιμων και αποτελεσματικών μέτρων, εργαλείων επιχειρηματικής ανάπτυξης, κρίσιμων παραμέτρων και η διαμόρφωση προτάσεων πολιτικής - που αποβλέπουν στην επιτάχυνση της λειτουργίας της αγοράς των ΕΑ στην Μεσόγειο. Οι σχετικές μελέτες που εκπονήθηκαν παρουσιάζονται στη συνέχεια:

Διεξαγωγή έρευνας διακρατικού επιπέδου για τη διάγνωση της παρούσας κατάστασης στο Μεσογειακό χώρο και στην ΕΕ

Δεδομένου ότι υφίσταται πληθώρα καλών πρακτικών λειτουργίας ΔΕΑ ανά την Ευρώπη και ότι στις μέρες μας οι ΕΑ, τα ΔΕΑ, αλλά και οι ίδιες οι οικονομίες αντιμετωπίζουν πολλές προκλήσεις, κρίνεται αναγκαία η ύπαρξη μικρών και αναπτυσσόμενων εταιρειών που να διαθέτουν ένα καλό επίπεδο προκειμένου να δημιουργηθεί πλούτος και να αυξηθεί η απασχόληση.

Η χρηματοδότηση των προαναφερθέντων εταιρειών καθίσταται όλο και πιο δυσχερής καθώς συνεχίζεται η πτώση των τραπεζικών χρηματοδοτήσεων και αυξάνεται η δυσκολία εξασφάλισής τους. Αντιθέτως, η ανάπτυξη των σημερινών οικονομιών προϋποθέτει τη δημιουργία πλούτου και θέσεων εργασίας μέσω της ενθάρρυνσης αυτών ακριβώς των επιχειρήσεων, των μικρών και αναπτυσσόμενων.

Τα αποτελέσματα της έρευνας αφορούν τη Γαλλία, την Ελλάδα, την Ιταλία και το Ηνωμένο Βασίλειο και καλύπτουν τους παρακάτω τέσσερις βασικούς τομείς: **1)** διαχείριση και λειτουργία των ΔΕΑ, **2)** χρηματοδοτικά εργαλεία και μέσα, **3)** προώθηση και ευαισθητοποίηση των δραστηριοτήτων των ΕΑ και **4)** πολιτικές δημόσιου τομέα.

Προσδιορισμός και ανάλυση καλών πρακτικών, εργαλείων επιχειρηματικής ευφυΐας και φορέων υλοποίησης

Στόχος της μελέτης αυτής είναι αφενός ο καθορισμός των ελάχιστων κριτηρίων για την αποτελεσματική λειτουργία ενός ΔΕΑ στο χώρο της Μεσογείου και αφετέρου η ανάλυση των εργαλείων που έχουν αποδεδειγμένα προάγει την δραστηριότητα των ΕΑ στην Ευρώπη.

Ακόμη, το σύνολο των παραγόμενων προϊόντων της μελέτης δημιουργούν πρόσφορο έδαφος για το σχεδιασμό και την εφαρμογή του πιλοτικού προγράμματος του έργου, δηλαδή της δημιουργίας των MBASCs.

Επιπροσθέτως, αποτελεί μια κριτική επισκόπηση των αποτελεσματικών μηχανισμών και εργαλείων επιτάχυνσης της αγοράς ΕΑ στην περιοχή της Μεσογείου, και πιο συγκεκριμένα στις τρεις μεσογειακές χώρες (Γαλλία, Ιταλία και Ελλάδα) που συμμετέχουν στο έργο.

Τέλος, η μελέτη υπογραμμίζει τη βαρύτητα της συνδυασμένης δράσης δημοσίων πολιτικών και χρηματοοικονομικών εργαλείων σε κάθε περίπτωση. Οι πολιτικές του κράτους θα πρέπει να επικεντρωθούν στην προώθηση της δραστηριότητας των ΕΑ καθώς και σε μέτρα και εργαλεία (κυρίως οικονομικά) υποστήριξης του θεσμού των ΕΑ, όπως **α)** Εγγυήσεις, **β)** Κεφάλαια συνεπένδυσης (co-investment funds), **γ)** Υβριδική χρηματοδότηση (mezzanine finance), και **δ)** Ταμεία Χαρτοφυλακίου, σύμφωνα με τους κανονισμούς της ΕΕ.

Εκπόνηση μελέτης με τίτλο «Αποτελεσματικά μέτρα και κρίσιμες παράμετροι για την ενδυνάμωση του θεσμού και των Δικτύων των Επιχειρηματικών Αγγέλων στην περιοχή της Μεσογείου»

Η εν λόγω μελέτη αποσκοπεί στη συνοπτική παρουσίαση της έρευνας αναφορικά με τη δράση των ΕΑ, τους κρίσιμους παράγοντες επιτάχυνσης των επενδυτικών δραστηριοτήτων τους στην περιοχή της Μεσογείου καθώς και τις καλές πρακτικές και τα εργαλεία που εντοπίστηκαν.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι κάθε περιοχή στην Ευρώπη βρίσκεται σε διαφορετικό στάδιο ανάπτυξης, έχει δική της κουλτούρα και λειτουργεί υπό πολύ διαφορετικές οικονομικές συνθήκες. Ως εκ τούτου, ο βαθμός ανάπτυξης της αγοράς αλλά και των δραστηριοτήτων των ΕΑ διαφοροποιούνται από περιοχή σε περιοχή.

Πιο συγκεκριμένα, η Γαλλία και η Ιταλία έχουν αναπτύξει το θεσμό των ΕΑ εδώ και πολλά χρόνια και έχουν να επιδείξουν πολύ καλές πρακτικές, οργανισμούς, δίκτυα και ενώσεις. Στην αντίπερα όχθη βρίσκεται η Ελλάδα, όπου η αγορά των ΕΑ παραμένει σε πρώιμο στάδιο, προσπαθώντας να αναπτυχθεί μέσα σε ένα πολύ δύσκολο οικονομικό κλίμα που επικρατεί στη χώρα τα τελευταία δυο χρόνια.

Γενικότερα, όλες οι ευρωπαϊκές χώρες υποφέρουν από μείωση των δαπανών του προϋπολογισμού τους, γεγονός που σημαίνει ότι η χρηματοδότηση της δραστηριότητας των ΕΑ δεν είναι και τόσο συχνή. Παρ' όλα αυτά, κλειδί στη δημιουργία πλούτου και θέσεων εργασίας εξακολουθεί να θεωρείται η ανάπτυξη των ΜΜΕ.

Πολλές μικρές επιχειρήσεις, ιδιαίτερα όσες βρίσκονται σε αρχικό στάδιο και όσες αναπτύσσονται με γοργούς ρυθμούς, δυσκολεύονται να βρουν τραπεζική χρηματοδότηση υπό τις κρατούσες συνθήκες.

Ως εκ τούτου, ο ρόλος των ΕΑ καθίσταται ολοένα και πιο σημαντικός. Σε συνδυασμό και με τη μειωμένη διαθεσιμότητα δημόσιας χρηματοδότησης, κρίνεται επιτακτική η ανάγκη προσδιορισμού και εφαρμογής καλών πρακτικών και ζωτικής σημασίας εργαλείων που θα τονώσουν την αγορά, θα αυξήσουν τη διαθεσιμότητα κεφαλαίων και, με τη σειρά τους, θα οδηγήσουν στη δημιουργία περισσότερων επιτυχημένων εταιρειών που παράγουν πλούτο και προσφέρουν θέσεις απασχόλησης.

Αρκετές κρίσιμες πτυχές ανάπτυξης μιας επιχείρησης εξαρτώνται από τη στήριξη που μπορεί να προσφέρουν οι Εθνικές Ενώσεις.

Εάν, ωστόσο, κάτι τέτοιο δεν υπάρχει σε μια χώρα, τότε τα νηία αναλαμβάνουν τα μεμονωμένα ΔΕΑ. Οι μεμονωμένες προσπάθειες αυτού του είδους μειώνουν την αποτελεσματικότητα σε σχέση με το κόστος, η οποία θα μπορούσε να επιτευχθεί μέσω οικονομικών κλίμακας που δημιουργούνται από τις Εθνικές Ενώσεις. Αυτό οφείλεται στο ότι τα μεμονωμένα δίκτυα προφανώς δεν έχουν την ίδια επιρροή πάνω σε κυβερνήσεις και χρηματοδότες, σε σχέση με τους κρατικούς οργανισμούς που εκπροσωπούν τα συμφέροντα πολλών ενδιαφερόμενων μερών, συμπεριλαμβανομένων των επενδυτών. Συνιστάται, επομένως, και εφόσον αυτό είναι εφικτό, η δημιουργία Εθνικών Ενώσεων σε όλες τις χώρες.

Συμπερασματικά, η παρούσα μελέτη κάνει αναφορά σε πολλές καλές πρακτικές και προτάσεις μέτρων, συνοψίζοντας αφενός αυτές τις πρακτικές που παίζουν καταλυτικό ρόλο στην ενίσχυση της αγοράς ΕΑ και αφετέρου προτάσεις για την εισαγωγή μέτρων που θεωρούνται ζωτικής σημασίας για μια αποτελεσματικότερη και δυνατότερη αγορά ΕΑ στην περιοχή της Μεσογείου.

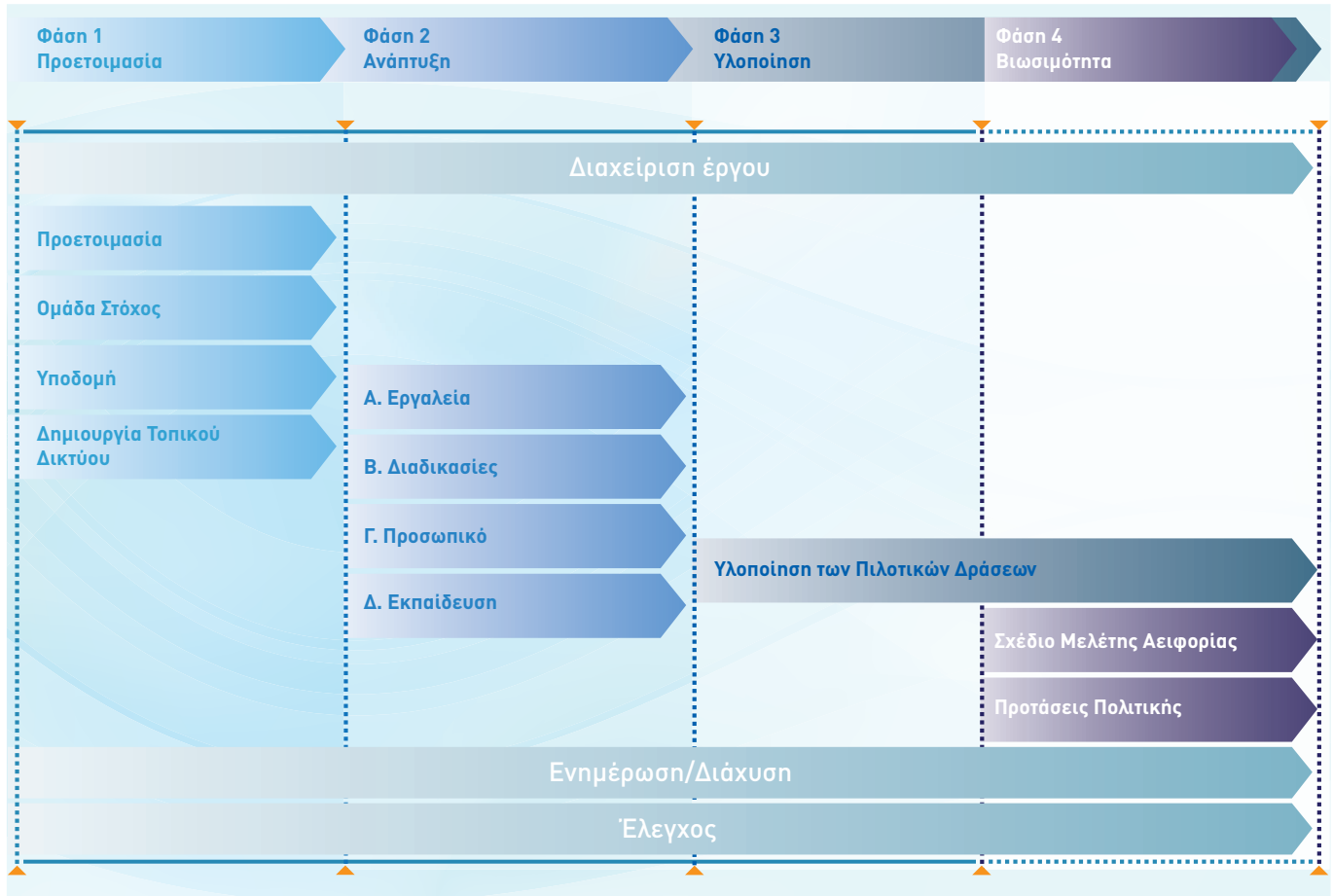
Σχεδιασμός και εφαρμογή μηχανισμού ενίσχυσης του θεσμού των ΕΑ στο χώρο της Μεσογείου

Αντικείμενο αυτού του πακέτου εργασίας αποτελεί η ανάπτυξη ενός 'μηχανισμού ενίσχυσης της συνεργασίας στα πλαίσια της αγοράς ΕΑ στη Μεσόγειο', ο οποίος αποτελείται από τα MBASCs, τα δίκτυά τους και τα εκπαιδευτικά πακέτα κατάρτισης των υπαλλήλων τους.

Η λειτουργία των MBASCs και των δικτύων τους διευκολύνουν τη μεταφορά τεχνολογίας και τη διάδοση καινοτόμων πρακτικών και τεχνογνωσίας, την εκπαίδευση του προσωπικού καθώς και τη διαδικασία επιλογής και την κατάρτιση των συμμετεχόντων στις πιλοτικές δραστηριότητες του έργου.

Στη συνέχεια παρατίθενται οι σχετικές μελέτες και οι δραστηριότητες που έχουν ολοκληρωθεί:

Πίνακας 1: Σχέδιο Λειτουργίας των Κέντρων Υποστήριξης Επιχειρηματικών Αγγέλων και του δικτύου τους

Ανάπτυξη μηχανισμού στήριξης της συνεργασίας μεταξύ των ΕΑ στο χώρο της Μεσογείου

Τα MBASCs αποτελούν αυτόνομες λειτουργικές δομές του δικτύου που αποσκοπούν στην τόνωση της αγοράς ΕΑ και των δικτύων τους. Ως ευέλικτες μονάδες ολοκληρωμένης στήριξης επιχειρηματιών, επενδυτών και άλλων συνδεδεμένων μερών, στόχος τους είναι να προσφέρουν συμβουλευτικές υπηρεσίες (τόσο σε μεμονωμένο όσο και σε γενικότερο επίπεδο), πληροφορίες και ενημέρωση, κατάλληλο προσανατολισμό, ευαισθητοποίηση και κίνητρα, καθώς και να διοργανώνουν σχετικές εκδηλώσεις κ.λπ.

Ακόμη, θα είναι υπεύθυνα για τη βιωσιμότητα αυτής της διαδικασίας, εκπονώντας και υποβάλλοντας στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικών προτάσεις υλοποίησης ορθολογικές στρατηγικών, πολιτικών και μέτρων. Ως προς αυτό, και προκειμένου να επωφεληθούν από την τοπική τεχνογνωσία, τα MBASCs θα αναδυθούν μέσα από τις υφιστάμενες δομές.

Αναλυτικότερα, στα πλαίσια του έργου MACC BAM έχει αναπτυχθεί ένα Σχέδιο Λειτουργίας (βλ. Πίνακα 1) το οποίο περιλαμβάνει τα ακόλουθα βασικά στάδια ίδρυσης και λειτουργίας των MBASCs: **α)** προετοιμασία, **β)** ανάπτυξη, **γ)** υλοποίηση πιλοτικών δράσεων και **δ)** βιωσιμότητα των Κέντρων και του δικτύου τους.

Σχεδιασμός των MBASCs και του δικτύου τους

Σε συνέχεια της ανάπτυξης του μηχανισμού στήριξης της συνεργασίας μεταξύ ΕΑ, δημιουργήθηκε μια βάση δεδομένων που παρέχει μια πιο σαφή εικόνα των MBASCs, της υποδομής και του προσωπικού τους. Επίσης προσφέρει λεπτομέρειες για **α)** τις ομάδες συμφερόντων /συνεργαζόμενους οργανισμούς που θα απαρτίζουν το τοπικό δίκτυο MBASC (όνομα οργανισμού, στοιχεία επικοινωνίας, προφίλ-τομέας ειδίκευσης), **β)** τους ΕΑ (στοιχεία επικοινωνίας, εκπαίδευση, δεξιότητες, τομείς ενδιαφέροντος, διαθέσιμο επενδυτικό κεφάλαιο) και

γ) τις ΜΜΕ (ονομασία και προφίλ εταιρείας, στοιχεία επικοινωνίας).

Αυτή η βάση δεδομένων, τα στοιχεία της οποίας στην ουσία πιστοποιούν το σκοπό λειτουργίας των Κέντρων Υποστήριξης, θα πρέπει να είναι διαθέσιμη και εύκολα προσβάσιμη σε όλους όσους εκφράζουν ενδιαφέρον. Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι πληροφορίες αυτές αντλούνται από φόρμες που έχουν δημιουργηθεί και συμπληρωθεί στα πλαίσια του έργου.

Ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τα στελέχη των MBASCs

Το εκπαιδευτικό πακέτο που δημιουργήθηκε για τα στελέχη των MBASCs εστιάζει σε ένα ευρύ φάσμα ζητημάτων καταλυτικής σημασίας για την ομαλή λειτουργία των MBASCs, όπως: η διαδικασία ίδρυσης ενός MBASC, οι διαθέσιμες επιλογές χρηματοδότησής του γενικότερα αλλά και σε κάθε χώρα ειδικότερα [δάνεια, επιχορηγήσεις, επιδοτήσεις και κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών - ΚΕΣ (Venture Capitals), η διαδικασία επιλογής και ταυρίσματος ΕΑ/επιχειρηματιών, οι κώδικες δεοντολογίας των ΕΑ και των δικτύων τους, η σημασία των 'add-on' υπηρεσιών (δηλαδή, προγράμματα επενδυτικής ετοιμότητας, κεφάλαια συνεπένδυσης, κοινοπραξίες ΕΑ και εκπαίδευση επενδυτών) καθώς και πληροφορίες σχετικά με τοπικά ζητήματα (φορολόγηση, νομοθεσία και κανονισμοί, πολιτιστικά εμπόδια).

Το εκπαιδευτικό πακέτο αποτέλεσε τη βάση για τα εκπαιδευτικά σεμινάρια που έλαβαν χώρα κατά τη διάρκεια του έργου.

Ανάπτυξη εργαλείων για την υποστήριξη των ΕΑ, των δικτύων ΕΑ και των επιχειρηματιών στο Μεσογειακό χώρο

Το παραδοτέο αυτό ολοκληρώθηκε με τη δημιουργία τριών οδηγών που συνοδεύονται από χρήσιμα εργαλεία. Σκοπός του πρώτου οδηγού είναι να βοηθήσει επιχειρήσεις και επιχειρηματίες που αναζητούν χρηματοδότηση όχι μόνο να κατανοήσουν την επενδυτική διαδικασία, αλλά και να μάθουν πως ακριβώς θα πρέπει να κινηθούν. Ακόμη, ο οδηγός περιγράφει τα στοιχεία που επενδυτές και δανειστές αναζητούν μέσα σε μια επενδυτική πρόταση και αυτά που κάνουν την παρουσίασή της να ξεχωρίσει.

Ο οδηγός θα πρέπει να χρησιμοποιείται σε συνδυασμό με άλλους οδηγούς και εργαλεία του έργου MACC BAM, τα οποία εξηγούν σε μεγαλύτερο βάθος διαδικασίες όπως η προετοιμασία ενός επιχειρηματικού σχεδίου, η πρόβλεψη κερδών και ζημιών, η αντιμετώπιση νομικών ζητημάτων και ούτω καθεξής.

Με άλλα λόγια, ο οδηγός σκιαγραφεί τη διαδικασία και τα σημεία που πρέπει να ληφθούν υπόψη από τον επιχειρηματία κατά την αναζήτηση χρηματοδότησης και επενδύσεων. Επίσης, προτείνει την αναζήτηση βοήθειας από εξειδικευμένους συμβούλους ενός ΔΕΑ, οι οποίοι είναι υπεύθυνοι για την παροχή συμβουλών σχετικά με την όλη επενδυτική διαδικασία, την ενημέρωση πάνω σε Προγράμματα Επενδυτικής Ετοιμότητας που θα μπορούσαν να βοηθήσουν μια εταιρεία που αναζητά χρηματοδότηση, την προετοιμασία επιχειρηματικών μοντέλων, σχεδίων καθώς και της παρουσίασής του. Τέλος, θα πρέπει να σημειώσει κανείς ότι ο οδηγός αγγίζει όλα τα στάδια μιας εταιρείας, από το ξεκίνημα έως την ενδεχόμενη πώληση ή έξοδό της.

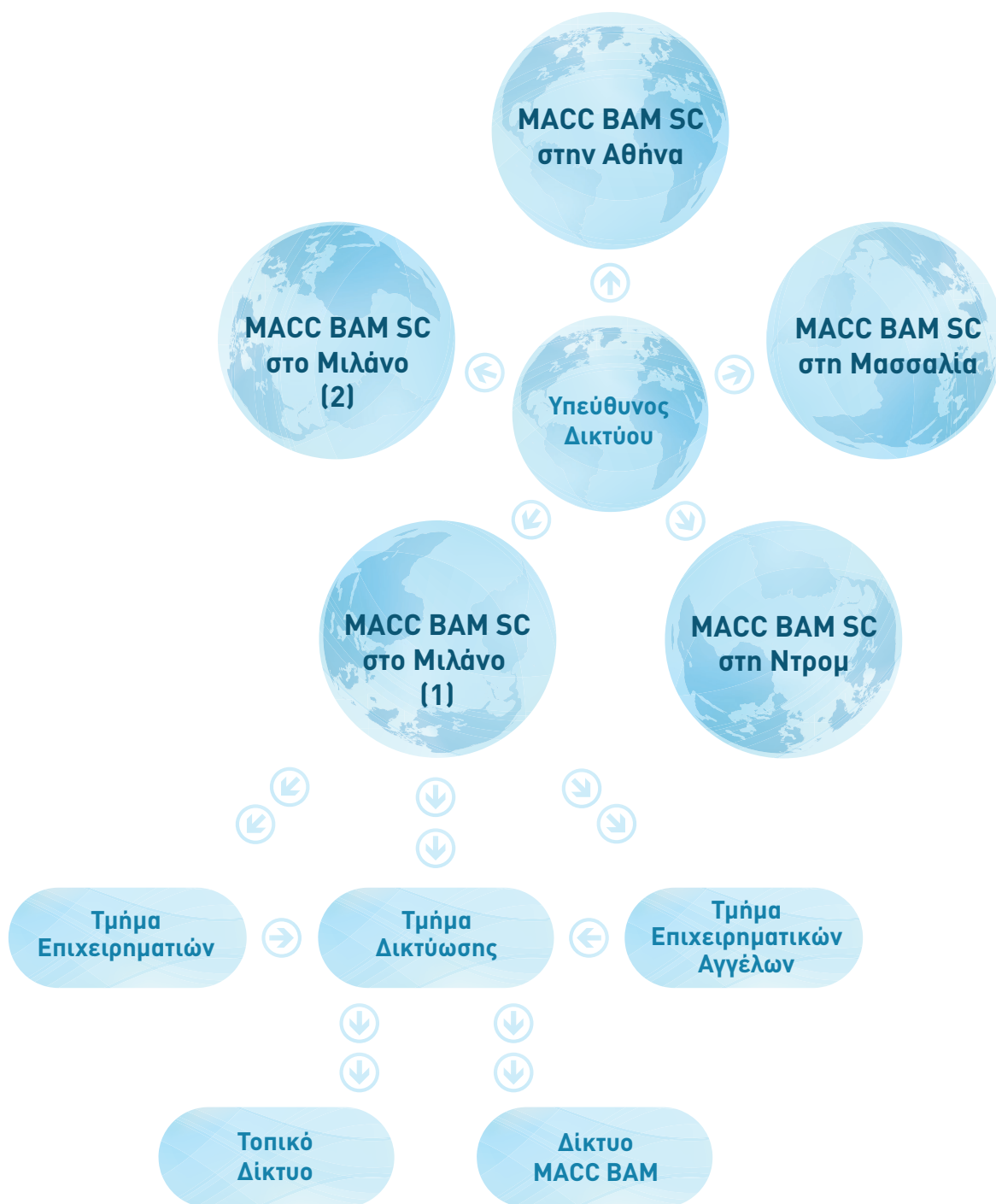
Ο δεύτερος οδηγός αποτελεί ένα βοήθημα μεγιστοποίησης της επενδυτικής απόδοσης των κεφαλαίων των ΕΑ. Όταν ένας ΕΑ αποφασίζει να επενδύσει ένα ποσό χρημάτων σήμερα, αυτόματα στερείται το ποσό αυτό προκειμένου να αυξήσει την αξία του στο μέλλον. Συνεπώς, το ποσό που θα λάβει, θα πρέπει να έχει υψηλότερη τιμή από εκείνη που ο ΕΑ είχε στερηθεί, έτσι ώστε η απόφασή του να χαρακτηριστεί ορθολογική. Έτσι, οι ΕΑ θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη μεταβλητές όπως τα λογιστικά κέρδη - που με τη σειρά τους ακολουθούν μια σειρά άλλων κανόνων (νομοθεσία, λογιστικές αρχές κ.λπ.) - και τα κριτήρια λήψης επενδυτικών αποφάσεων. Οι μεταβλητές αυτές παρουσιάζονται αναλυτικά στον εν λόγω οδηγό μαζί με άλλα χρήσιμα εργαλεία.

Ο τρίτος οδηγός αφορά τη διαδικασία εγκαθίδρυσης, οργάνωσης και διατήρησης ενός ΔΕΑ. Η αξία των ΔΕΑ έγκειται στο ταίριασμα επιχειρηματιών και ΕΑ καθώς και στην αύξηση της αξιοπιστίας μέσω κωδικών καλής συμπεριφοράς.

Ο αυξανόμενος αριθμός ΔΕΑ στα κράτη μέλη της ΕΕ με ώριμα χρηματοπιστωτικά συστήματα, αποδεικνύει ότι σε πολλές περιπτώσεις η αγορά των ΕΑ έχει αγγίξει το σημείο όπου η εξεύρεση ενός βιώσιμου επιχειρηματικού μοντέλου κρίνεται πιο σημαντική από την επέκταση. Αν και τα ΔΕΑ, ως επί το πλείστον, δραστηριοποιούνται σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, διαφαίνεται η τάση μιας πιο πανευρωπαϊκής προσέγγισης.

Τέλος, θα πρέπει να υπογραμμιστεί ότι οι κοινοπρακτικές επενδύσεις ανάμεσα σε ΕΑ αλλά και τα σχήματα συνεπένδυσης μεταξύ ΕΑ και VCs δημιουργούν συνέργειες και προσφέρουν ισχύ. Ακόμη, οι διασυνοριακές επενδύσεις σε κεφάλαια κινδύνου ωφελούν τις δικαιούχες επιχειρήσεις παρέχοντάς τους την ευκαιρία να αποκτήσουν μια πραγματική ευρωπαϊκή διάσταση.

Πίνακας 2: Δίκτυο MBASC μεταξύ των χωρών καταγωγής των εταιρών του έργου MACC BAM

Υλοποίηση εξειδικευμένων εκπαιδευτικών σεμιναρίων για τα στελέχη των MBASCs

Η υλοποίηση εκπαιδευτικών σεμιναρίων στοχεύει στην κατάλληλη κατάρτιση του προσωπικού που διαχειρίζεται την αποτελεσματική και ορθολογική λειτουργία των MBASCs και του δικτύου τους.

Οι εκπαιδευόμενοι, μεταξύ άλλων, επικεντρώθηκαν στην αποτελεσματική χρήση εργαλείων υποστήριξης των ΕΑ, των ΔΕΑ και των επιχειρηματιών, καθώς και στις μεθόδους υλοποίησης των πιλοτικών δραστηριοτήτων του έργου. Τα τρία, συνολικά, σεμινάρια πραγματοποιήθηκαν από εξειδικευμένο προσωπικό της Exemplas Holdings Limited σε συνεργασία με τοπικούς εμπειρογνώμονες. Πιο συγκεκριμένα, το πρώτο έλαβε χώρα στο Μιλάνο, Ιταλία (8-10 Νοεμβρίου 2011), το δεύτερο στη Μασσαλία, Γαλλία (21 Νοεμβρίου 2011) και το τρίτο στην Αθήνα, Ελλάδα (22-25 Νοεμβρίου 2011).

Επίσης, στις 24 Μαΐου 2012 πραγματοποιήθηκαν νέα εκπαιδευτικά σεμινάρια υπό την αιγίδα του ΒΙC Αττικής, τα οποία φιλοξενήθηκαν στις εγκαταστάσεις της ΕΤΕΑΝ ΑΕ.

Εκκίνηση λειτουργίας των MBASCs και του δικτύου τους

Τέθηκαν σε λειτουργία πέντε MBASC σε τέσσερις πόλεις όπου εδρεύουν οι εταιρείες του έργου MACC BAM:

Ελλάδα: ΕΤΕΑΝ ΑΕ (Αθήνα)

Γαλλία: Chambre de Commerce et d'Industrie Marseille Provence - CCIMP (Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο της Επαρχίας της Μασσαλίας)

Chambre de Commerce et d'Industrie de la Drôme - CCI Drôme (Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Ντρομ)

Ιταλία: Provincia di Milano (Επαρχία του Μιλάνου) Finlombarda S.p.A. (Μιλάνο)

Επίσης, δημιουργήθηκε και δίκτυο μεταξύ των Κέντρων Υποστήριξης (βλ. Πίνακα 2) βάση σχεδίου που αναπτύχθηκε από τους εταίρους.

Τα κράτη μέλη αλλά και τα θεσμικά όργανα της ΕΕ έχουν χρηματοδοτήσει και προωθήσει πολλές άλλες διασυνοριακές πρωτοβουλίες ή διακρατικά δίκτυα. Όμως, η αποτελεσματικότητα ενός διακρατικού

δικτύου εξαρτάται από τη διασφάλιση της συνέχειάς του, μια που συχνά οι πρωτοβουλίες αυτές δεν επιβιώνουν όταν τελειώσει η χρηματοδότησή τους.

Για το λόγο αυτό, είναι σημαντικό οι οργανισμοί που χρηματοδοτούν τα δίκτυα να προσφέρουν μια συνεχή δέσμευση υποστήριξής τους.

Διοργάνωση ημερίδων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης

Τα MBASCs διοργάνωσαν ημερίδες ευαισθητοποίησης, ενθάρρυνσης και ενημέρωσης (βλ. Πίνακα 3) που αποσκοπούσαν στην ευαισθητοποίηση, στην ενθάρρυνση και στην ενημέρωση των συμμετεχόντων - άτομα που εργάζονται στους οργανισμούς και τις εταιρείες των εταίρων του έργου, ΕΑ και επιχειρηματίες - σχετικά με τη δραστηριότητα των ΕΑ στην περιοχή τους και την ανάγκη ενίσχυσής της στο χώρο της Μεσογείου, ο οποίος υστερεί σε σχέση με τη Βόρεια Ευρώπη. Ακόμη, μέσω των ημερίδων εντοπίστηκαν οι πιθανοί συμμετέχοντες των πιλοτικών δραστηριοτήτων (δηλαδή των Επενδυτικών Φόρουμ).

Αναλυτικότερα, στόχος των ανωτέρω ημερίδων ήταν η ενημέρωση και η ανταλλαγή απόψεων μεταξύ κοινού, εκπροσώπων φορέων και οργανώσεων του επιχειρηματικού κόσμου, μεμονωμένων επιχειρηματιών αλλά και νέων ή εκκολλητόμενων επιχειρηματιών σχετικά με:

- τον ιδανικότερο τρόπο προετοιμασίας των Επενδυτικών Φόρουμ και Συνεδρίων που επρόκειτο να διοργανωθούν για την προώθηση του θεσμού των ΕΑ
- την ανάληψη κατάλληλων ενεργειών και δράσεων για την ενεργοποίηση, διάχυση και στήριξη του θεσμού των ΕΑ σε κάθε χώρα
- την ανάδειξη των εμπειριών που έχουν αποκομιστεί από τη διεξαγωγή αντίστοιχων Επενδυτικών Συνεδρίων και Φόρουμ σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες.

Μέσα από τις παρουσιάσεις και τις ανοιχτές συζητήσεις που έλαβαν χώρα, σημειώθηκαν και τα ακόλουθα σημεία:

- η σημασία του θεσμού των ΕΑ ως εναλλακτική μορφή χρηματοδότησης υγιών και βιώσιμων επιχειρηματικών σχεδίων, ιδιαίτερα στην παρούσα συγκυρία της περιορισμένης ρευστότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος

Πίνακας 3: Λίστα ημερίδων

ΕΚΔΗΛΩΣΗ	ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ
“BUZZ MONEY” (ημερίδα στη Μασσαλία)	Μασσαλία	18/11/2010
«Επιχειρηματικοί Άγγελοι: επενδυτικές ευκαιρίες και πετυχημένα παραδείγματα στη μεσογειακή Ευρώπη» (ημερίδα στο Μιλάνο)	Μιλάνο	10/11/2010
Ημερίδα Ενημέρωσης στο Μιλάνο	Μιλάνο	26/10/2011
“BUZZ MONEY” (ημερίδα στη Μασσαλία)	Μασσαλία	17/11/2011
Ημερίδα Ενημέρωσης και Ευαισθητοποίησης στη Valence	Valence	15/12/2011
Ημερίδα Ενημέρωσης στην Αθήνα	Αθήνα	31/05/2012

- η ανάγκη ανάληψης ενημερωτικών δράσεων σε στοχευμένες ομάδες επιχειρηματιών και εξειδικευμένων κέντρων επιχειρηματικής σκέψης και μελέτης
- η βαρύτητα της στοχευμένης διάχυσης των εργασιών και των στόχων των προγραμματισμένων Συνεδρίων και της έγκαιρης αξιολόγησης των επιχειρηματικών σχεδίων και ιδεών που πρόκειται να παρουσιαστούν
- η δυσκολία εντοπισμού, ευαισθητοποίησης και τελικής έκφρασης ενδιαφέροντος ανάληψης επιχειρηματικών κινδύνων από την πλευρά των ΕΑ σε μια κοινωνία που δε διαθέτει την ανάλογη υποδομή και κουλτούρα

Τέλος, στα συμπεράσματα των εργασιών της ημερίδας που έλαβε χώρα στην Αθήνα τονίζονται τα εξής:

- 1 Η διάχυση όλων των πληροφοριών που σχετίζονται με το επικείμενο Επενδυτικό Συνέδριο και Φόρουμ, ενδεικτικά, σε στοχευμένους δικτυακούς τόπους σαν το ‘Start up Greece’, στους επιχειρηματίες που εντάχθηκαν στο πρόγραμμα καινοτομικής επιχειρηματικότητας, στα κέντρα

σταδιοδρομίας-καινοτομίας επιχειρηματικότητας και σε όσους συμμετείχαν σε διαγωνισμούς Επιχειρηματικότητας.

- 2 Η ανάγκη χαρτογράφησης των ελληνικών επιχειρήσεων που εφαρμόζουν ή σχετίζονται με μεθόδους υψηλής τεχνολογίας ή/και καινοτομίας.
- 3 Η ομαδοποίηση των παρουσιάσεων των επιλεγμένων επιχειρηματικών σχεδίων σε θεματικές ή τομεακές ενότητες, όπως τουρισμός, τεχνολογία, πληροφορική.
- 4 Η προσαρμογή των επιχειρηματικών σχεδίων αφενός στο ύψος της αναγκαίας χρηματοδότησης και στο είδος της προτεινόμενης επενδυτικής πρότασης, και αφετέρου στις πραγματικές δυνατότητες και προτεραιότητες της ελληνικής αγοράς στην παρούσα οικονομική συγκυρία.

Μέτρα για την επιτάχυνση της αγοράς των ΕΑ στην περιοχή της Μεσογείου

Το παραδοτέο αυτό αφορά όλες τις δραστηριότητες και μελέτες που αποσκοπούν στην ενδυνάμωση της αγοράς ΕΑ και τη συνέχιση των πιλοτικών δραστηριοτήτων του έργου, τουτέστιν τη διοργάνωση Επενδυτικών Φόρουμ και Διεθνών Συνεδρίων, τη διαμόρφωση προτάσεων πολιτικής και τη δημιουργία σχεδίου παρακολούθησης των δραστηριοτήτων των MBASCs μετά την ολοκλήρωση του έργου.

Προετοιμασία των ΕΑ, των ΜΜΕ και των οργανισμών που θα συμμετέχουν στα Επενδυτικά Φόρουμ

Ο ρόλος του Κέντρου Υποστήριξης ΕΑ (BASC) ως γέφυρα επικοινωνίας ανάμεσα στις ΜΜΕ και τα ΔΕΑ είναι ιδιαίτερα σημαντικός, διότι προβαίνει σε συγκεκριμένες ενέργειες προκειμένου να υποστηρίξει, να βελτιώσει και να διευκολύνει τις επενδύσεις στις τοπικές επιχειρήσεις. Μέσα από αυτές τις λειτουργίες, ενισχύει τις γνώσεις του αναφορικά με τις ανάγκες τόσο των επενδυτών όσο και των επιχειρηματιών που αναζητούν επενδύσεις.

Η γνώση αυτή, στη συνέχεια, μπορεί να αξιοποιηθεί στα πλαίσια των Επενδυτικών Φόρουμ, καθιστώντας τα με τον τρόπο αυτό ιδιαίτερα ελκυστικά για τις ΜΜΕ και τους ΕΑ. Με άλλα λόγια, το BASC προσφέρει σημαντικές υπηρεσίες προς τους ΕΑ και τις επιχειρήσεις:

- 1 ενημερώνει τις εταιρείες για την δυνατότητα επικοινωνίας με ΕΑ και αντίστροφα
- 2 προσφέρει μεθοδολογία ανάπτυξης επιχειρηματικών σχεδίων και εργαλεία οικονομικής ανάλυσης
- 3 προετοιμάζει το προσωπικό των εταιρειών, μέσω ενημερωτικών ημερίδων, για επικοινωνιακές συναντήσεις με τους ΕΑ
- 4 παρακολουθεί τα πρακτικά αποτελέσματα των Επενδυτικών Φόρουμ και αξιολογεί τη λειτουργία τους για μελλοντική βελτίωση
- 5 προσφέρει ένα σύστημα επιλογής επενδυτών και προώθησης εταιρικών παρουσιάσεων

Στην μελέτη αυτή παρουσιάζονται τα σημαντικότερα εργαλεία - όπως αυτά έχουν ήδη αξιοποιηθεί από τους εταίρους του έργου MACC BAM - που μπορούν να χρησιμοποιηθούν κατά την προετοιμασία ενός Επενδυτικού Φόρουμ.

Διοργάνωση Επενδυτικών Φόρουμ στο χώρο της Μεσογείου με στόχο τον εντοπισμό επενδυτικών ευκαιριών και τη δικτύωση των θεσμικών φορέων

ij) Μασσαλία

Για τρίτη συνεχόμενη χρονιά, το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο της Μασσαλίας διοργάνωσε το BUZZMONEY (Πέμπτη, 17 Νοεμβρίου 2011), με βασικό του στόχο τη δικτύωση των επιχειρηματιών ή δυνητικών επιχειρηματιών με ΕΑ, εστιάζοντας κυρίως στη χρηματοδότηση νεοσύστατων επιχειρήσεων από ΕΑ. Σε αντίθεση με τις προηγούμενες χρονιές, το τρίτο συνέδριο BUZZMONEY είχε διεθνή διάσταση καθώς διοργανώθηκε στα πλαίσια του έργου MACC BAM, με αρκετούς Έλληνες και Ιταλούς συμμετέχοντες.

Το BUZZMONEY ήταν χωρισμένο σε δυο μέρη: το Συνέδριο, που επικεντρώθηκε στην προώθηση της δραστηριότητας και αναγνωρισιμότητας των ΕΑ (και των ΔΕΑ), και το Επενδυτικό Φόρουμ, που έφερε σε επαφή επιχειρηματίες με επενδυτικά μέσα (ΔΕΑ, τράπεζες, ΚΕΣ κ.λπ.).

Αναλυτικότερα, η πρωινή συνεδρίαση ήταν αφιερωμένη στην ενημέρωση των συμμετεχόντων σχετικά με τις μεθόδους χρηματοδότησης από ΕΑ, και ειδικότερα στη δικτύωση και ανταλλαγή απόψεων με τους εκάστοτε εμπλεκόμενους φορείς.

Οι θεματικές ενότητες της πρωινής συνεδρίασης ήταν δυο:

- «Ανάπτυξη Δικτύων Επιχειρηματικών Αγγέλων και Προθυμία της Ευρώπης - Παρουσίαση του Έργου MACC BAM»,
- συζήτηση Στρογγυλής Τράπεζας με τίτλο «Επιχειρηματικοί Άγγελοι: στήριξη για χρηματοδότηση, απόκτηση δεξιοτήτων και δικτύωση», στην οποία συμμετείχαν εκπρόσωποι από πολλά ΔΕΑ, όπως: Club Provence Business Angels, Alumini Entreprenre, AM Business Angels, καθώς και το ιταλικό ΔΕΑ.

Κατά την απογευματινή συνεδρίαση παρουσιάστηκαν 21 επιχειρηματικά σχέδια, όπως αυτά επιλέχθηκαν από το Επιμελητήριο της Μασσαλίας. Κατόπιν προηγούμενης αίτησής τους, όσοι έκαναν παρουσίαση είχαν τη δυνατότητα να λάβουν υποστήριξη από ειδικούς προκειμένου να βελτιώσουν τις παρουσιάσεις τους και τα επιχειρήματά τους.

Στη συνέχεια, οι επιχειρηματίες είχαν 51 κατ'ίδιαν συναντήσεις με χρηματοδοτικούς φορείς που παρίστανται στο συνέδριο, μεταξύ των οποίων ήταν οι Credit Agricole, BPPC, CIC Lyonnaise de Banque, AM Business Angels, Provence Business Angels, Alumni Business Angels, Viveris, ΔΕΑ Ιταλίας, Trentino Business Angels, και το PACA Entreprendre Network.

Τα ζητούμενα ποσά χρηματοδότησης κυμαίνονταν από 80.000 ευρώ έως 4 εκατ., με μέσο όρο τα 424.000 ευρώ, για τα έτη 2012–2013.

Η αποδοχή και η ικανοποίηση των συμμετεχόντων ήταν μεγάλη, κάνοντας λόγο για την ανάγκη επανάληψης παρόμοιων γεγονότων στο μέλλον. Πιο συγκεκριμένα, οι επιχειρηματίες εκτίμησαν ιδιαίτερα την ευκαιρία που τους δόθηκε για να συναντήσουν από κοντά πολλούς και διαφορετικούς πιθανούς επενδυτές [από εταιρείες παροχής αρχικού κεφαλαίου (seed capital) έως εταιρείες κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών κ.λπ.]. Οι επενδυτές, από την πλευρά τους, υπογράμμισαν το υψηλό επίπεδο του έργου.

ii) Finlombarda (Μιλάνο)

Στο πλαίσιο του έργου MACC BAM, η Finlombarda σε συνεργασία με το Speed-up Centre διοργάνωσαν στις 15 Φεβρουαρίου 2012 το «Επενδυτικό Φόρουμ» με στόχο να φέρουν σε επαφή επιχειρηματίες και ΕΑ. Το Επενδυτικό Φόρουμ έδωσε την ευκαιρία:

- 1 Σε όλους τους συμμετέχοντες και εταιρείες του έργου να μοιραστούν ενδιαφέρουσες επιχειρηματικές ιδέες και να τις παρουσιάσουν σε διεθνείς επενδυτές (στην πρωινή συνεδρίαση)
- 2 Σε σημαντικούς επενδυτές να αξιολογήσουν επιλεγμένες επιχειρηματικές ιδέες και στους επιχειρηματίες που συμμετείχαν να εντοπίσουν επενδυτικές ευκαιρίες (στην απογευματινή συνεδρίαση).

Συνολικά το Φόρουμ παρακολούθησαν 96 συμμετέχοντες: 24 επιχειρηματίες που παρουσίασαν τα επιχειρηματικά τους σχέδια αναζητώντας χρηματοδότηση και 22 ΕΑ. Το 62% των σχεδίων προερχόταν από υφιστάμενες εταιρείες, ενώ το υπόλοιπο 34% ήταν εταιρείες που βρίσκονται στο ξεκίνημά τους.

Το Επενδυτικό Φόρουμ ήταν ανοικτό σε εγχώριες και μη συμμετοχές (χώρες των εταιριών του έργου).

iii) Επενδυτικό Φόρουμ και Διεθνές Συνέδριο, Αθήνα, 17 & 18 Σεπτεμβρίου 2012

Το Επενδυτικό Φόρουμ πραγματοποιήθηκε στις 17 Σεπτεμβρίου 2012 στο κέντρο των Αθηνών (ξενοδοχείο Τιτάνια), με εντυπωσιακή επιτυχία, λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι αφενός η ανταπόκριση των επιχειρηματιών ήταν πρωτοφανής και αφετέρου ήταν η πρώτη φορά που παρουσιάστηκε από επίσημο δημόσιο φορέα (ΕΤΕΑΝ ΑΕ) ο θεσμός των ΕΑ στην ελληνική επιχειρηματική αγορά και την κοινωνία γενικότερα.

Το Φόρουμ παρακολούθησαν συνολικά 235 σύνεδροι, αριθμός ρεκόρ που αποδεικνύει το συνεχώς αυξανόμενο ενδιαφέρον της Ελληνικής αγοράς απέναντι σε νέες μορφές επενδύσεων, πέραν της τραπεζικής και κρατικής χρηματοδότησης. Η ανταπόκριση του κοινού κάνει ακόμα μεγαλύτερη εντύπωση αν συγκριθεί με τις αντίστοιχες περιπτώσεις στη Μασσαλία (50 συμμετέχοντες) και στο Μιλάνο (96 συμμετέχοντες).

Κατά τη διάρκεια του Φόρουμ παρουσιάστηκαν 36 επιχειρηματικά σχέδια, εκ των οποίων η πλειοψηφία αφορούσε τον τομέα της υψηλής τεχνολογίας. Το μικρότερο ποσό χρηματοδότησης που ζητήθηκε ήταν 50.000 ευρώ, το μεγαλύτερο 1,1 εκατ. ευρώ και ο μέσος όρος ήταν 350.000 ευρώ.

Ακόμη, ο συνολικός αριθμός σχεδίων που παρουσιάστηκαν στην Αθήνα ήταν κατά πολύ μεγαλύτερος από της Μασσαλίας (21 έργα) και του Μιλάνου (24 σχέδια), γεγονός που οφείλεται στην ύπαρξη πολλών επιχειρηματικών ιδεών στην Ελλάδα που αναζητούν επενδυτική στήριξη προκειμένου να αναπτυχθούν.

Παρόλο που 50 συμμετέχοντες του Επενδυτικού Φόρουμ καταχωρήθηκαν ως ΕΑ, στο δεύτερο και τελευταίο μέρος του Φόρουμ έλαβαν χώρα μόνο 20 κατ'ίδιαν συζητήσεις επενδυτών και επιχειρηματιών. Με άλλα λόγια, η πλειοψηφία όσων δήλωσαν την ιδιότητα του ΕΑ δεν συμμετείχαν στις εν λόγω συζητήσεις. Μια λογική εξήγηση αυτού του φαινομένου είναι ότι πρόκειται για ένα νέο θεσμό που πολλοί επιχειρηματίες θέλησαν να διερευνήσουν με την συμμετοχή τους.

Η παραπάνω υπόθεση γίνεται ισχυρότερη κάνοντας σύγκριση με τα άλλα δυο Φόρουμ, της Μασσαλίας και του Μιλάνου. Στην πρώτη περίπτωση, με τη συμμετοχή

14 ΕΑ πραγματοποιήθηκαν 51 συναντήσεις και στη δεύτερη, με τη συμμετοχή 25 ΕΑ έλαβαν χώρα 39 συναντήσεις. Μέσα από τη σύντομη αυτή συγκριτική προσέγγιση γίνεται εύκολα κατανοητό ότι η έντονη διαφοροποίηση οφείλεται στον υψηλό βαθμό ωριμότητας του θεσμού των ΕΑ σε Γαλλία και Ιταλία σε σχέση με τη Ελλάδα.

Το Διεθνές Συνέδριο Αθηνών έλαβε χώρα την επομένη μέρα του Φόρουμ (18 Σεπτεμβρίου 2012) στον ίδιο συνεδριακό χώρο. Διοργανώθηκε από το Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης (ΕΤΕΑΝ ΑΕ) με τη συμμετοχή πολλών και εξεχόντων ομιλητών που αντιπροσωπεύουν ένα ευρύ φάσμα οργανισμών, τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Καθώς αποτέλεσε συνέχεια του Επενδυτικού Φόρουμ, συμμετέχοντες και ομιλητές είχαν ήδη διαμορφώσει σαφή εικόνα του έντονου ενδιαφέροντος της ελληνικής επιχειρηματικής κοινότητας και του κοινού για τον θεσμό των ΕΑ.

Με βάση τα παρακάτω στοιχεία (βλ. Πίνακα 4) παρουσιάζονται συνοπτικά τα τρία Επενδυτικά Φόρουμ, που ολοκληρώθηκαν με μεγάλη επιτυχία σε όλες τις χώρες και κατάφεραν να ορίσουν νέα πρότυπα διακρατικών επενδυτικών ευκαιριών και δικτύωσης.

Αυτό που επεσήμανε η πλειονότητα των συνέδρων ήταν η ανάγκη άμεσης πραγματοποίησης και άλλων ανάλογων προσπαθειών δικτύωσης των επιχειρηματιών ή δυνητικών επιχειρηματιών με ΕΑ/υποψήφιους επενδυτές, καθώς και με εκπροσώπους εταιρειών Επιχειρηματικών Κεφαλαίων.

Τέλος, εκτός από τα προαναφερθέντα Επενδυτικά Φόρουμ και Συνέδρια, διοργανώθηκε και μια εκδήλωση Στρογγυλής Τράπεζας (Round Table Event) στις 07/10/2010, κατά την διάρκεια του 'Open days' στις Βρυξέλλες, με σκοπό την περαιτέρω διάδοση του έργου και την ενημέρωση σχετικά με τις πιλοτικές δραστηριότητές του.

Πίνακας 4: Τα τρία Επενδυτικά Φόρουμ

Τοποθεσία	Αριθμός συμμετεχόντων	Αριθμός επιχειρηματικών σχεδίων	Αριθμός Επιχειρηματικών Αγγέλων	Αριθμός κατ'ιδίαν συζητήσεων
Γαλλία: Μασσαλία 17.11.2011	50	21	14	51
Ιταλία: Μιλάνο 15.02.2012	96	24	25	39
Ελλάδα: Αθήνα 17.09.2012	235	36	50	20

Τοποθεσία	Ελάχιστο ποσό ζητούμενης χρηματοδότησης (€)	Μέγιστο ποσό ζητούμενης χρηματοδότησης (€)	Μέσος όρος (€)
Γαλλία: Μασσαλία 17.11.2011	80.000	4.000.000	424.000
Ιταλία: Μιλάνο 15.02.2012	50.000	1.000.000	≈380.000
Ελλάδα: Αθήνα 17.09.2012	50.000	1.100.000	350.000

Υποβολή προτάσεων πολιτικής για την ενίσχυση του επιχειρηματικού κλίματος, της δραστηριότητας του θεσμού των ΕΑ και των δικτύων τους στην περιοχή της Μεσογείου

Απώτερος στόχος της εν λόγω έρευνας αποτελεί η κατάθεση προτάσεων πολιτικής σε φορείς λήψης αποφάσεων των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων, της κρατικής διοίκησης, της τοπικής αυτοδιοίκησης και των τοπικών αρχών, αξιοποιώντας τα αποτελέσματα και τις εμπειρίες που προέκυψαν από την εφαρμογή των πιλοτικών δράσεων του έργου MACC BAM.

Η διακρατική έρευνα πραγματοποιήθηκε από τους εταίρους του έργου, οι οποίοι ανέλυσαν την υφιστάμενη κατάσταση των αγορών των ΕΑ στις χώρες τους και, αφού πρώτα εντόπισαν καλές πρακτικές και πετυχημένα εργαλεία, στη συνέχεια διατύπωσαν τις προτάσεις τους για την εφαρμογή αποτελεσματικών μέτρων επιτάχυνσης της αγοράς ΕΑ στην περιοχή της Μεσογείου. Επιπλέον, ιδρύθηκαν MBASCs σε αυτές τις χώρες καταγωγής των εταίρων που εντοπίστηκαν συγκεκριμένες ανάγκες αλλά και βιώσιμοι τρόποι προώθησης της δραστηριότητας των ΕΑ στην Μεσόγειο.

Συνοψίζοντας, οι ακόλουθες προτάσεις πολιτικής είναι ζωτικής σημασίας για την υποστήριξη του θεσμού των ΕΑ:

- Ανάπτυξη ευνοϊκού ρυθμιστικού περιβάλλοντος
- Δημιουργία σημαντικών φορολογικών κινήτρων
- Χρηματοδότηση των ΔΕΑ (δημόσια και ιδιωτική)
- Υλοποίηση δυναμικών εκστρατειών ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης
- Κινητοποίηση των περιφερειακών/τοπικών παραγόντων (π.χ. εμπορικά και βιομηχανικά επιμελητήρια, επαγγελματικές ενώσεις)
- Ενδυνάμωση της διαπεριφερειακής συνεργασίας
- Χρηματοδότηση της καθοδήγησης και του μέντοριγγκ
- Προώθηση της διαδικασίας χορήγησης διπλώματος ευρεσιτεχνίας για τη βελτίωση της ελκυστικότητας των επενδύσεων
- Ενθάρρυνση των δραστηριοτήτων των ΕΑ
- Ενθάρρυνση της προσφοράς προγραμμάτων επενδυτικής ετοιμότητας
- Ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ ΕΑ και ΚΕΣ

- Δημιουργία κεφαλαίων συνεπένδυσης (δημόσιων και ιδιωτικών)
- Ανάπτυξη επαρκών χρηματοδοτικών μέσων

Αποτίμηση των πιλοτικών δραστηριοτήτων

Το παραδοτέο αυτό εστιάζει στα αποτελέσματα των πιλοτικών δραστηριοτήτων που αφορούν τη λειτουργία των MBASCs και την αξιολόγηση των εργαλείων τους.

Είναι πολύ σημαντικό για όλα τα Κέντρα Υποστήριξης του δικτύου να βρίσκονται σε επαφή και να επικεντρώνονται στους ίδιους στόχους, μια που η διαδικασία αναζήτησης των κατάλληλων πληροφοριών που χρειάζονται για τη λειτουργία τους είναι ιδιαίτερα δύσκολη. Κάθε Κέντρο δύναται να διατηρεί τη δική του στρατηγική αναζήτησης επιχειρηματιών, ιδεών και ΕΑ, όμως οι πληροφορίες αυτές θα πρέπει να ανταλλάσσονται μεταξύ των εταίρων.

Για την επίτευξη εποικοδομητικής συνεργασίας και την αποφυγή πιθανών διενέξεων μεταξύ των MBASCs που δραστηριοποιούνται σε γειτονικές γεωγραφικές περιφέρειες, θα πρέπει να έχει επιλεγεί εκ των προτέρων ο τομέας ειδικεισής τους βάση των ανάλογων ικανοτήτων τους (π.χ. ένα Κέντρο που ειδικεύεται στον τομέα των ΤΠΕ, ένα άλλο στον τομέα της βιοτεχνολογίας, της ενέργειας, κ.λπ.). Με τον τρόπο αυτό, κάθε Κέντρο Υποστήριξης θα γνωρίζει τον τομέα που επικεντρώνονται τα υπόλοιπα του δικτύου και θα είναι σε θέση να κατευθύνει κάθε επιχειρηματία ή ΕΑ στο κατάλληλο Κέντρο, με βάση τον τομέα που τον ενδιαφέρει.

Επιπλέον, τα MBASCs μπορούν να αναλαμβάνουν κοινές πρωτοβουλίες αναζήτησης υλικού ή την υλοποίηση εκπαιδευτικών σεμιναρίων σε συνεργασία μεταξύ τους, προκειμένου να βελτιστοποιήσουν το κόστος τους (π.χ. αναφορικά με διοικητικά έξοδα, εκπαιδευτές προσωπικού, διαφήμιση κ.α.). Ακόμη, το προσωπικό των Κέντρων έχει τη δυνατότητα ανταλλαγής τεχνογνωσίας, εφόσον αυτό κρίνεται απαραίτητο, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας αξιολόγησης επιχειρηματικών ιδεών ή επενδυτών.

Σχέδιο μελέτης της αειφορίας των MBASCs και των υπηρεσιών που προσφέρουν μετά το πέρας του έργου

Δύο είναι τα βασικά σημεία στα οποία επικεντρώνεται η εν λόγω έρευνα. Πρώτον, στη σύσταση MBASCs και των υπηρεσιών τους (βασικών αλλά και πρόσθετων) όπως: οι υπηρεσίες που αφορούν τις ΜΜΕ (βλ. Πίνακα 5), οι υπηρεσίες που απευθύνονται στους ΕΑ (βλ. Πίνακα 6), το λόμπινγκ, τις Ακαδημίες ΕΑ, τα προγράμματα επενδυτικής ετοιμότητας, οι κοινοπραξίες ΕΑ, τα σχήματα συνεπένδυσης, τη συνεργασία με συστήματα εγγυήσεων, τα κεφάλαια υβριδικής χρηματοδότησης και η συνεργασία μεταξύ ΕΑ και ΚΕΣ.

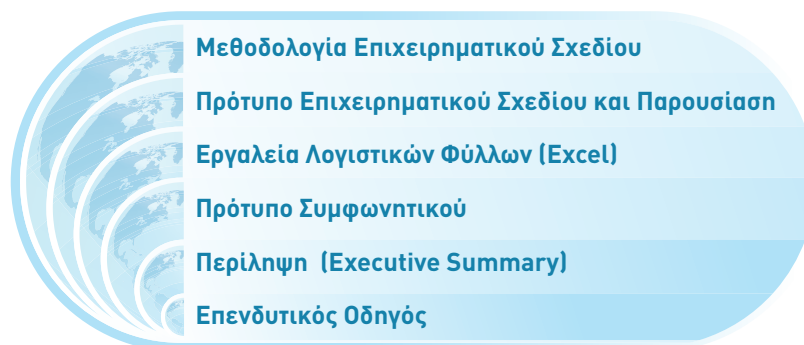
Δεύτερον, η βιωσιμότητα των MBASCs μέσω της καθιέρωσης ετήσιων Επενδυτικών Φόρουμ, της επενδυτικής ετοιμότητας και των προγραμμάτων 'ready to invest'. Τέλος, και για τα δυο προαναφερθέντα σημεία υπογραμμίζεται η σημασία του δικτυακού τύπου του έργου ως μια πλατφόρμα υποστήριξης των διασυνοριακών επενδύσεων.

Ηλεκτρονικό Σύστημα Υποστήριξης MACC BAM

Το ηλεκτρονικό σύστημα υποστήριξης της αγοράς των Επιχειρηματικών Αγγέλων MACC BAM (www.maccbam.net) βοηθά τις επιχειρήσεις να εντοπίσουν ΕΑ για την υποστήριξη του επιχειρηματικού τους σχεδίου. Με άλλα λόγια, οι εταιρείες εγγράφονται στο σύστημα και υποβάλλουν ηλεκτρονικά τα επιχειρηματικά τους σχέδια.

Παράλληλα οι ΕΑ, αφού πρώτα εγγραφούν στο σύστημα, μπορούν να έχουν πρόσβαση σε όλα τα επιχειρηματικά σχέδια της βάσης δεδομένων χωρίς, όμως, να γνωρίζουν σε ποια εταιρεία ανήκει κάθε σχέδιο. Μόνο με τη συγκατάβαση της εταιρείας μπορεί ο ΕΑ να έχει πλήρη πρόσβαση στα σχέδια. Το σύστημα, ως αναπόσπαστο τμήμα του δικτύου των Κέντρων Υποστήριξης των χωρών καταγωγής των εταίρων, συμβάλλει στην προώθηση των διασυνοριακών πρωτοβουλιών και των διακρατικών επενδύσεων.

Πίνακας 5: Υποστηρικτικά εργαλεία για Επιχειρηματίες που κάνουν χρήση τα Κέντρα Υποστήριξης Επιχειρηματικών Αγγέλων στην περιοχή της Μεσογείου

Πίνακας 6: Υποστηρικτικά εργαλεία για Επιχειρηματικούς Αγγέλους που κάνουν χρήση τα Κέντρα Υποστήριξης Επιχειρηματικών Αγγέλων στην περιοχή της Μεσογείου

ΣΧΕΔΙΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗΣ

Το Σχέδιο Κεφαλαιοποίησης συνίσταται στην ανάπτυξη μιας διαδικασίας αξιοποίησης με διττή αποστολή: αφενός τη διάχυση των σημαντικότερων αποτελεσμάτων του έργου MACC BAM (εργαλεία και Σχέδιο Λειτουργίας των BASCs) και αφετέρου την επεξεργασία ειδικών ερωτηματολογίων που έχουν συγκεντρώσει τα ΔΕΑ για την αξιολόγηση των εργαλείων (επιχειρηματιών και ΕΑ).

Επιπλέον το σχέδιο αποσκοπεί στην εποικοδομητική συνέχιση του έργου και επικεντρώνεται σε τρεις άξονες (βλ. Πίνακα 7).

- 1) βιωσιμότητα των BASC και διοργάνωση ετήσιων Επενδυτικών Φόρουμ
- 2) δικτύωση μεταξύ των εταιρών για περαιτέρω συνεργασία και προώθηση διακρατικών συνεργειών και
- 3) κατάθεση προτάσεων πολιτικής αναφορικά με την εφαρμογή του νομικού πλαισίου που διέπει την αγορά ΕΑ και τη διαβούλευση σχετικά με τις πολιτικές της ΕΕ.

Πίνακας 7: Οι τρεις άξονες του σχεδίου κεφαλαιοποίησης

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

A Προτάσεις πολιτικής και χρηματοοικονομικά εργαλεία

Σύμφωνα με έκθεση του Ευρωπαϊκού Δικτύου Επιχειρηματικών Αγγέλων (European Business Angels Network-EBAN) για την ευρωπαϊκή στρατηγική EU2020, η εξοικείωση με την πραγματικότητα χρηματοδότησης αρχικών σταδίων στην Ευρώπη καθίσταται ζωτικής σημασίας για τους διαμορφωτές πολιτικής σε διάφορα θεσμικά όργανα της ΕΕ προκειμένου να εφαρμόζονται αποτελεσματικότερα τα υφιστάμενα μέσα.

Ωστόσο, για να ενισχυθεί η δραστηριοποίηση των ΕΑ και να επιταχυνθεί η ανάπτυξη της αγοράς τους στις χώρες που συμμετέχουν στο έργο είναι σημαντικό να ληφθούν υπόψη οι ακόλουθοι παράγοντες:

- Επίπεδο ανάπτυξης των ΕΑ σε κάθε χώρα
- Οικονομικές και κοινωνικές δομές
- Επιχειρηματική κουλτούρα και νοοτροπία
- Δημόσια πολιτική και υφιστάμενα χρηματοδοτικά εργαλεία

Συγκεκριμένα, ο συνδυασμός αξιοποίησης δημόσιων πολιτικών και χρηματοδοτικών εργαλείων κρίνεται απαραίτητος για όλες τις περιπτώσεις. Οι κρατικές πολιτικές θα πρέπει να επικεντρωθούν τόσο στην προώθηση της δραστηριότητας των ΕΑ όσο και στα μέτρα και εργαλεία (κυρίως χρηματοοικονομικά) υποστήριξής της:

- Ευνοϊκό νομοθετικό περιβάλλον για τους ΕΑ
- Προώθηση σημαντικών φορολογικών κινήτρων
- Υποστηρίζεται ότι ο αποτελεσματικότερος τρόπος ενθάρρυνσης των επιχειρηματιών να αποδεχθούν τη χρηματοδότηση μέσω ιδίων κεφαλαίων (equity finance) είναι τα φορολογικά κίνητρα, παρόλο που συχνά χρησιμοποιούνται εκπαιδευτικές και ενημερωτικές εκστρατείες για την υπερπήδηση των φραγμών που υφίστανται στην επιχειρηματική νοοτροπία

- Χρηματοδότηση των ΔΕΑ προκειμένου να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητά τους.
- Δυναμικές εκστρατείες ευαισθητοποίησης
- Το κράτος και η τοπική αυτοδιοίκηση διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην προώθηση των άτυπων επενδύσεων, ιδιαίτερα σε χώρες (π.χ. Ελλάδα) όπου η δραστηριότητα των ΕΑ δεν είναι αναπτυγμένη
- Κινητοποίηση των περιφερειακών / τοπικών φορέων (όπως εμπορικά και βιομηχανικά επιμελητήρια, εμπορικοί σύλλογοι κλπ.) είτε από πλευράς δημιουργίας δικτύων, είτε υποστήριξης της δραστηριότητας των περιφερειακών / τοπικών ΕΑ μέσω χορηγιών
- Στήριξη των συνεργειών ανάμεσα σε ΕΑ και ΚΕΣ. Είναι σημαντικό να ενισχυθεί η σύνδεση μεταξύ ΕΑ και ΚΕΣ αρχικού σταδίου με ΚΕΣ μεταγενέστερου σταδίου, ώστε να διαμορφωθεί μια υγιής αλυσίδα χρηματοδότησης της καινοτομίας
- Χρηματοδότηση της καθοδήγησης και του μέντορινγκ
- Συγχρηματοδότηση εργαλείων χρηματοοικονομικής τεχνικής
- Συμμετοχή σε κεφάλαια συνεπένδυσης και στήριξη αυτών καθώς αναπτύσσεται η επιχείρηση

Οι παραπάνω προτάσεις έχουν ιδιαίτερη σημασία για χώρες με χαμηλή ή μηδαμινή δραστηριότητα των ΕΑ, όπως η Ελλάδα, όπου οι πολιτικές του δημόσιου τομέα παίζουν καταλυτικό ρόλο κατά την εκκίνηση της εν λόγω διαδικασίας.

Επιπλέον, η εμπειρία έχει επιδείξει ότι, όταν μια πολιτική δίνει έμφαση στο αρχικό στάδιο, στη συνέχεια τα χρηματοδοτικά της εργαλεία προσαρμόζονται στα δεδομένα που έχουν ήδη διαμορφωθεί κατά τη διάρκεια του σταδίου αυτού. Για παράδειγμα, ένα κεφάλαιο 15 εκατ. ευρώ μπορεί να προσελκύσει ισχυρή χρηματοδότηση από ιδιώτες επενδυτές κατά το αρχικό στάδιο, έστω και αν πρόκειται για μικρό ποσό συγκριτικά με τις απαιτήσεις επόμενων τομέων ή σταδίων.

Ακόμα ένας καθοριστικός παράγοντας ανάπτυξης των χρηματοδοτικών εργαλείων αλλά και των πολιτικών του δημόσιου τομέα είναι ο κατακερματισμός των αγορών επιχειρηματικών κεφαλαίων στην Ευρώπη, που περιορίζει σοβαρά την παροχή κεφαλαίων εκκίνησης για τις ΜΜΕ. Στα κράτη όπου η αγορά είναι νέα υπάρχουν προβλήματα ως προς την επίτευξη της κρίσιμης μάζας που απαιτείται.

Συνεπώς, οι ΜΜΕ θα μπορούσαν να υπερπηδήσουν τα εμπόδια με τη διευκόλυνση των διασυνοριακών ανταλλαγών, πράγμα που σημαίνει ότι πολλά μέτρα για την εναρμόνιση των φορολογικών και νομικών πλαισίων θα πρέπει να ληφθούν σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Επιπλέον, η διεθνοποίηση των ΜΜΕ ανά την Ευρώπη και οι επενδύσεις διασυνοριακού τύπου θα μπορούσαν να ενισχυθούν από πρωτοβουλίες των κρατών μελών ή της ΕΕ.

Επίσης, όπως έχει υπογραμμιστεί στις μελέτες του έργου MACC BAM, τα χρηματοπιστωτικά εργαλεία που στηρίζουν στις μέρες μας τη δραστηριότητα των ΕΑ είναι τα κάτωθι:

- Κεφάλαια συνεπένδυσης
- Εγγυήσεις
- Υβριδική χρηματοδότηση

Στο ίδιο πνεύμα, τα αναδυόμενα χρηματοδοτικά εργαλεία που λειτουργούν ως Ταμεία Χαρτοφυλακίου (Holding Funds) μπορούν να συμβάλλουν στην υποστήριξη των ΕΑ/ΚΕΣ και την ενίσχυση της καινοτόμου επιχειρηματικότητας, αρκεί οι πολιτικές του δημόσιου τομέα να προωθούν παράλληλα την εν λόγω επιχειρηματική νοοτροπία, κυρίως στις χώρες με χαμηλή κινητικότητα χρηματοδότησης μέσω του μετοχικού κεφαλαίου (equity funding).

Οι ΕΑ παίρνουν τη θέση του παραδοσιακού τραπεζικού δανεισμού καθώς οι τράπεζες επενδύουν όλο και πιο διστακτικά σε επιχειρήσεις start-up που εμπεριέχουν ρίσκο. Ως εκ τούτου, η επενδυτική δραστηριότητα των ΕΑ δύναται να ενδυναμωθεί μέσα από συνεπενδύσεις του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα, επηρεάζοντας σε σημαντικό βαθμό και τα ΚΕΣ σε μεταγενέστερο στάδιο.

B Αποτελέσματα του έργου

Συνοψίζοντας τις πιλοτικές δραστηριότητες του έργου, μπορούμε επιγραμματικά να αναφέρουμε τις παρακάτω διαπιστώσεις:

- Η λειτουργία των MBASCs και της on-line βάσης δεδομένων καθιστά δυνατή την επιτάχυνση της αγοράς των ΕΑ όχι μόνο σε τοπικό, περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο, αλλά και σε διεθνικό
- Τα Επενδυτικά Φόρουμ και τα Διεθνή Συνέδρια πραγματοποιήθηκαν με επιτυχία και καλλιέργησαν το έδαφος για νέες διακρατικές συνεργασίες
- Το Εκπαιδευτικό Πακέτο σε συνδυασμό με τις ημερίδες έδωσαν την ευκαιρία στα ενδιαφερόμενα μέρη να ενημερωθούν διεξοδικά σχετικά με το θεσμό των ΕΑ
- Τα εργαλεία του έργου αποτελούν ένα πολύ χρήσιμο οδηγό για περαιτέρω αξιοποίηση από άλλους εμπλεκόμενους οργανισμούς
- Οι μελέτες που πραγματοποιήθηκαν στα πλαίσια του έργου συνιστούν μια ολοκληρωμένη και εις βάθος ανάλυση και διατύπωση προτάσεων αναφορικά με τις ανάγκες που υπάρχουν στην αγορά των ΕΑ
- Όλα τα παραπάνω σε συνδυασμό με την ιστοσελίδα του έργου, το προωθητικό υλικό, τα ενημερωτικά δελτία (newsletters), τα άρθρα και τις διαφημίσεις ενεργοποίησαν έναν αποτελεσματικό μηχανισμό διάχυσης και αξιοποίησης του έργου, καθώς και των δραστηριοτήτων και αποτελεσμάτων του.

MACC BAM
measures to accelerate
the mediterranean
business angel market

Home Contact Us About MACC BAM Help Support Centre

Search

Members Login

Project

- Project Description
- Project Components
- Objectives
- Market Tools
- Contribution
- Partners
- Proceedures
- Index
- Links
- Internal

Welcome to MACC BAM

17th-18th
SEPTEMBER 2012

INVITATION

Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας & Ανάπτυξης
www.etean.com.gr

bic of attika

Κέντρο Επιχείρησης
& Καινοτομίας Αττικής
www.bicofattika.gr

CHAMBRE DE COMMERCE
ET D'INDUSTRIE DE LA DRÔME

Chambre de Commerce
et d'Industrie de la Drôme
www.drome.cci.fr

**Provincia
di Milano**

Provincia di Milano
www.provincia.milano.it

Finlombarda S.p.A
www.finlombarda.it

CHAMBRE DE COMMERCE
ET D'INDUSTRIE MARSEILLE PROVENCE
www.ccimp.com

Exemplas Holdings Limited
www.exemplas.com

Programme cofinancé par le Fonds Européen
de Développement Régional

Programme cofinanced by the European Regional
Development Fund